

Θά με γνωρίσεις, άσκητή. Θά κάμεις δ, τι σούπα.
Πήγαινε, έγω σέ χαιρετώ και ψεύγω, δοξαμένε,
Μά νά γλυτώσεις δέ μπορεί χωρίς έμέ τό πλοίο,
Ο λόγος μου είναι άληθινός.— Έτσι τό ψάρι τούπε.
Κι' ο μάντης άποκρίθηκε :— «Ο, τι μου λές θά κάμω».
Κ' έχωριστηκαν φιλικά κ' επήγαν. Ήπειν ήθέλαν.

Τότε ο φρόνιμος Μανούς μαζί μ' όλους τούς σπόρους
Τών ζωντανών άρμένισε στην πολυκυματώσα
Τή θάλασσα μ' ένα μικρό κι' ασημένιο καράβι.
Τό ψάρι άνενοήθηκε, κι' ούτό κερατοφόρο
Τό στοχασμό του έζόντας τού παρουσιάστη άμείως.
Έπείσαν τότες οί βροχές' κι' ο μάντης άμα τό είδε,
Κερατοφόρο και τρανό και σά βουνό μεγάλο,
Τόδεσε άπό τό κέρατο με τό σκοινί της πλώρης.
Κ' έτσι δειμένο έρίχτηκε μ' όρμη πολύ μεγάλη.
Στή θάλασσα τήν άνοιχτή κ' έσυρε τό καράβι.
Και τά νερά της θάλασσας της πολυκυματούσας
Έχόρευαν κ' έμούγγιζαν, κι' ο μάντης με τό πλοίο
Έδιόβαινε τούς όκεανούς, έπέντη τών ανθρώπων.
Κι' όπως ο νοός της γυναικός ταράζεται στή πίσος,
Έτσι και οί άνέμοι έτάραζαν τού μάντη τό καράβι
Και τάνεδοκατέβαζαν στην άπειρη τήν άρμη.
Ήταν τά πάντα νερούλα, κι' ο ούρανός κι' ο άέρας.
Κ' ή γή και τό στερέωμα ήταν άφηνισμένα.
Και τότες πλιά δέ φάνινταν στή χαλασμένον κόσμο
Παρά ο Μανούς κι' οί μάντιδες οί Έφτά κι' αυτό τό ψάρι
Πού άκούραστο στους όκεανούς έσερνε τό καράβι
Για πολλά χρόνια, βασιλεύει της οίκουμένης Κύρια.
Και τό καράβι τού Μανού τόφερε στή Ίμαλάιζ
Σέ μία κορφή, πού μία φορά «Κέρατος όνομαζόταν
Κ' έμίλησε γλυκά γλυκά στους μάντιδες γελώντας :—
«Σέ τούτην τή βουνοκορφή δέσετε τό καράβι».
Και τόδεσαν οί μάντιδες τήν όμιλή γρικώντας
Στων Ίμαλάτων τήν κορφή πού Κέρατο έλογιόταν
Και τώρα Κερατόδεμα λογίζεται, βασιλεύει.
Και τούς έξανμήλησε στεκόμενο σιμά τους :—
«Έγώ είμαι ο Βράχμας ο θεός, έγω είμαι ο Κοσμοπλάστης,
Έπείρα τή μορφή ψαριού κ' ήρθα νά σας γλυτώσω,
Καινούριον κόσμον ο Μανούς ο μάντης θένα χτίσει,
Θεούς ανθρώπους δαίμονες θέ νά δημιουργήσει,
Κι' όλα τέσσελευτα της γής και κείνα πού κινιούνται,
Και θένα ψάλουν τό έργο του τών ποιητών οί σίχοι.
Ο νοός του δέ θά σκοτιστεί, γιατί θά τόν βοηθεί,
Η δύναμη της χάρις μου στή νέα δημιουργία».
Έτσι τό ψάρι έμίλησε κι' άμείως άφανίστη.
Κι' ο μέγας μάντης ο Μανούς, ο γυιός τού Φωτοδέτη,
Ήθέλησε τά ζωντανά της γής νά ξαναπλάσει,
Κι' άρχινησε με έκουρίψε τά φρένα του ή σκοτούρα.
Και τότες πάλε άσκήτησε κρητερικά ο προφήτης
Κ' ή δύναμη της άσκησης τόν βοήθησε νά πλάσει
Όλα της γής τά ζωντανά προπούμενα καθέναν.

Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ

ΨΥΧΑΡΗΣ

Η ΑΡΡΩΣΤΗ ΔΟΥΛΑ *

Ο κ. Αντρέας δέν τό υποψιάζοτανε πώς τό
λεφκάδι της άνάλυσης δέ σήμαινε, πώς από λεφκά-
διαστη δέν έπασκε καθαυτό ή Κατινούλα και πώς
προερχότανε από τό νεφρί της μαζί με τό έμπυο ή
πιό σωστά ξαιτιά, πώς είτανε δηλαδή,
όπως λένε οί γιατροί, νεφρολέφκαδο. Τό αίμα της
δέ λεφκάδιαζε διόλου. Σά νά μήν τό κατάλαβε ούτε
ο κ. Άμάρος. Διαγνωστικέφε φουσκοαβρώστια. Τόσο
μόνο. Ασημόνησε όλότελα ο ίδιος πώς τό νεφρί της
είχε ξεκολλήσει πρό δέκα χρόνια. Περσμένα ξεχα-
σμένα. Τούς γιατρούς έδικα τούς κατηγορούμε. Εί-
ναι άνθρωποι κι' άφτοί σάν και μεις. Τούς περνούμε
για θεούς και δέ βλέπουμε, δέ στοχαζόμαστε πώς
και τού λόγου τους παθαίνουμε όσα παθαίνουμε κ'
οί άλλοι. Άθρόπινα πράματα. Έως κιόλας άθρώ-
πινες ανάγκες ή κούραση, κάποτες ή άδιαφορία, κά-
ποτες κ' ή βριασιμάρα. Ο γιατρός έχει νά κάμη με

(*) Η άρχή του στό 228 φύλλο.

ΑΛΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΨΕΜΑ

(Ιστορίες για παιδιά και φιλοσόφους)

Η ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΤΗΣ ΣΙΩΠΗΣ

Στό μάρμαρο ενός έρημικου τάφου καθονται δυό
άνθρωποι. Τό Ήταλιό, κιτρινισμένο μάρμαρο μέσα
στό φώς τού φεγγαριού, λάμπει κατάλευκο σά χιό-
νι. Τό φεγγάρι βαλσαμώνει και κάνει σάν ψεύτικη
όλη τήν έξοχή όλόγυρα, τά δέντρα, τά σπιτάκια,
τόν παλιόν μεσαιωνικόν πύργο, τήν άκίνητη λίμνη.
Οί δυό άνθρωποι καθονται άπάνω στό λευκό μάρ-
μαρο. Ο ένας είναι γέρος με κάτασπρα μαλλιά
και μακρυά χιονισμένα γένεια. Ο άλλος είναι ένα
παιδί με σγουρά κατάρθαντα μαλλιά. Ο γέρος λείει
στό παιδί.

— Κάτω άπ' αυτό τό μάρμαρο κοιμάται ο φι-
λόσοφος πού είδε τό θαύμα.

Τό παιδί χαϊδεύει τό λευκό μάρμαρο με τά πα-
χουλά χεράκια του.

Ο γέρος άνιστορεί τό παραμύθι τού φιλοσόφου.

*

Μέσα στόν ψηλόν πύργο καθότανε ένας γέρος φι-
λόσοφος. Ο γέρος φιλόσοφος κοιμάται τώρα κάτω
άπ' τό λευκό μάρμαρο. Κι' ο πύργος από τότε έμει-
νεν έρημος. Κανένας δέν ήρθε νά καθίση εκεί μέσα,
ούτε κανένας περνάει σιμά του.

Ο φιλόσοφος είτανε κλεισμένος χρόνια και χρό-
νια μέσα στόν πύργο του. Ζούσε όλομόναχος μέσα
σε παλιά βιβλία, τριγυρισμένος από παράξενα έργα-
λεία, από μεγάλους χάρτες, φαρμάκια και νεκρο-
κεφαλές. Όλόγυρα στους τοίχους είτανε κρεμασμένα
μέσα σε παχειά άκόνη, σαύρες ξεραμένες, πουκάμισα
φιδιών, ξερά βότανα και κάθε λογής μάγια. Και τά
ψηλά κυπαρίσσια, ψηλότερα άπ' τόν πύργο, πνί-
γανε όλοτρόγυρα μ' ένα μαύρον ήσκιο τούς τοίχους
και τά παράθυρα.

Κλεισμένος μέσα στόν πύργο του ο φιλόσοφος,
ζητούσε νά πλάση με τή φαντασία του, με τή σο-
φία και τήν άγάπη, πού κρυφοκάιγε κάτω άπ' τήν
παχειά στάχτη της καρδιάς του, ζητούσε νά πλάση
μία Πολιτεία. Μία Πολιτεία πού κανένας φιλόσοφος
δέν τήν είχεν όνειρευθεί ως τώρα.

Ο πύργος, άπάνω στόν ψηλό λόφο, είτανε σά
σκιόχτρο. Κανένας δέν έξύγωνε κοντά του. Και κα-
νένας δέν είχε ίδει ποτέ τό γέρο-φιλόσοφο πού κα-

θότανε όλομόναχος μέσα στή παλιά βιβλία, στις
ξεραμένες σαύρες και τις νεκροκεφαλές. Λίγανι μόνο
πώς ο γέρο φιλόσοφος δέν είχε ίδει ποτέ του τον
κόσμο, δέν άγαπούσε τούς ανθρώπους και δέν είχε
γνωρίσει τήν άγάπη. Και λίγανι ακόμα πώς σάν έ-
γέρασε πολύ και είδε μέσα στους χάρτες και τά
βιβλία, πώς ο Χάρος έρχεται νά τον πάρη, άπο-
θύμηση τή ζωή κι' άποζητούσε τούς ανθρώπους κ'
ήθελε νά γνωρίση τήν άγάπη. Κι' όσοι περνούσαν
μακριά άπ' τόν πύργο τά μεσάνυχτα λένε πώς ή-
κουγαν μία ραγισμένη φωνή πού τραγουδούσε λόγια
της άγάπης.

Αυτός είτανε ο φιλόσοφος τού είδε τό θαύμα.
Τώρα κοιμάται κάτω άπ' αυτό τό μάρμαρο. Ένα
βράδυ τό γεμάτο φεγγάρι πρόβαλε από τόν άντε-
κρυνό λόφο. Υψώθηκε άνάμεσα άπ' τις ψηλές λευ-
κες κ' ύστερα σταμάτησε καταμεσής τούρανου και
καθρεφτιζότανε μέσ' στή νερά της λίμνης. Τότε ο
γέρο-φιλόσοφος ξεπρόβαλε άπ' τό ψηλό άψιδωτό πα-
ραθύρι. Τό φώς τού φεγγαριού έπεσε άπάνω στή
λευκά του μαλλιά, στό πλατύ του μέτωπο, στή μα-
κρυά χιονισμένα του γένεια και γλύστρησε ως τήν
ψυχή του. Ο γέρο-φιλόσοφος έννοιωσε τότε τά γέ-
ρικά στήθια του νά πλημμυρίζουν από ένα κατάρ-
λευκο φώς. Κι' άναστήναζε.

Ο άναστεναγμός του δέν άκούσθηκε. Ένα άη-
δόνι πού τραγουδούσε μέσα στή κλαδιά τού κυπα-
ρισσιού βουβάθηκε κι' αυτό. Τό έλαφρό φλοίσβημα
τού νερού έσβυσε γλυκά στις όχθες της λίμνης. Τό
μακρυόν παραπνον τού κούκου έσώπασε. Όλους τούς
ήχους τούς ήπιε τό φώς τού φεγγαριού.

Τότε μέσα στό φώς τού φεγγαριού ένας κόσμος
γεννήθηκε. Ο κάμπος έγένισε από κατάλευκες σκιές.
Οί σκιές άπλώθηκαν όλόγυρα κ' έγιναν άσπροντυ-
μένες παρθένες με χρυσά μαλλιά στους κατάλευ-
κους όμους, και παλληκάρια ψηλά και λεβέντικα,
με άσημένιες φορεσιές. Τά παλληκάρια άγκάλιασαν
τις παρθένες και στήσανε χορούς άπάνω στό άνθι-
σμένο χορτάρι. Κανένα τραγούδι δέ πτέρωνε τάνά-
λαφρα πόδια, με τά ωραία κινήματα μοιάζανε σάν
μουσική και τάνερίσματα τών πέπλων μέσα στό φώς
μοιάζανε με τραγούδι.

Ζευγάρια-ζευγάρια ήσανε ξαπλωμένα κάτω άπ'
τις άσημένιες λευκές. Ένας νέος άκούμπωσε τό ώ-
ραίο κεφάλι άπάνω στή λευκά στήθια μιας κοπέ-
λας και είχε τά μάτια του κλειστά και τά χείλια
καρφωμένα. Μία κοπέλλα άγκάλιασμένη μ' ένα πα-

αβρώστους από τό πρωί ως τό βράδυ. Άδύνατο νά
προσέξη τό ίδιο στόν καθένα, όπως μες είναι άδύνα-
το και μες, τό ίδιο νά προσέξουμε σ' ό τι κατα-
πιαστούμε στό διάστημα μιας μέρας. Ο κ. Άμά-
ρος πρόσθεε ωςτόσο πολύ. Γιατρός με τόνομα κι' ά-
ξιόλογος θεωρητικός, πού πιστεύει άκλόνητα — κι' όχι
άδικα — στή θεραπευτική, πού τού ήρεζε νά διορίζει
γιατρικά, νά τά συναρμολογεί τό ένα με άλλο σο-
φά και πιδέξια, νά σού παραγγέλνη από τό τάδε
πιτό, με νά προστέτης και τό τάδε, νά σού τό
διορθώση κι' άφτό με κάτι χάπια, και νά σού γε-
μίξη κόλλες και κόλλες χαρτί συνταγές.

Τού έλειπε και τό πιο σπουδαίο για τήν Κα-
τινούλα, πού δέν είτανε χειρουργός, κ' οί νεφροαβρώ-
στιες σήμερα, μαζί τους κ' οί φουσκοαβρώστιες θέλου-
νε χειρουργούς, μάλιστα ειδικούς, γιατί δέν είναι και
κάθε χειρουργού δουλειά. Πού νά τά ξέρη ο κ. Αντρέας,
άφου κι' ο κ. Άμάρος δέν τό μυρίστηκε πώς έπρεπε νά
στείλνη τήν άρρώστη σε κανένα του συνάδερφο ; Με
τήν θεραπευτική νόμιζε πώς βολεύονται όλα. Δέν
πήγε ο νοός του στό νεφρί, μόνο και μόνο γιατί τό
νεφρί δέν τό γνώριζε όπως γνώριζε τά θεράπευματα
και τις θεράπειες. Άγαθός άνθρωπος, μεσόκοπος, με
πρόσωπο γλυκό, γλυκά μάτια, γλυκή έκφραση και

σοβαρή, μακριά χαριζόσθα γένεια, μαλλιά κοντο-
κομμένα, όχι πολύ άψηλός στανάστημα, πάντα σάν
κουρασμένος και λιγάκι άδύναμος. Έτρεχε όλη τή
μέρα, τρείς φορές τή βδομάδα έβλεπε σπίτι του άβ-
ρώστους, και τότες πιά, νά πούμε τήν άλήθεια,
μπαρούσε κάπως και νάνασάνη, νά διασκεδάση κιό-
λας με κάτι ωραίες συλλογές πού είχε από διαφόρων
ειδών πράματα και πού τις πλούτιζε με άγάπη,
άρχαία γαλλικά νομίσματα της παλιές βασιλικής
έποχης ή της πρώτης Δημοκρατίας, άγαλματάκια
ξύλινα, μπρούντζινα, χρυσά τών Ιντιών, της Κί-
νας, της Γιαπωνίας. Βούδες καθιστούς και σταθρο-
ποδισιασμένους, μάσκες κατσουφισμένες και τρομε-
ρές, ή γελαστές και μπουφικες. Άλμπόμια λαμ-
πρόδετα γεμάτα λουλούδια σφανταχτερά, ζουγραφι-
σμένα με τέχνη, πολύτιμες πορτοφάνες, μυριόχρω-
μες, σπάνια βιβλία, βάζα, σκαλισμένες κλειδαριές,
κλειδιά πού κρεμότανε στους τοίχους, ύψγματα πού
σκειπάζανε τάπάνω της τσιμινιάς, κορνίζες όμορφο-
δουλεμένες, μινιατούρες, δαχτυλίδια τορνεφτά, έτα-
ζέρες φορτωμένες καρφάκια, ποτηράκια, γυαλιά.
εικονούλες, χρυσάφια, ειδίσματα λογιά λογιά και
μπιμπελότα, όλα με γούστο διαλεγμένα και συγυ-
ρισμένα. Τό σπίτι του σωστό Μουσείο.

ληκάρι τὸ κοίταζε γλυκά στὰ μάτια καὶ τὰ χεῖλια τους ἔστεκαν κλειστά σὰν μπουμπούκια τριανταφυλλιάς. Καὶ τὰ βουβὰ χεῖλια μοιάζανε σὰ νὰ μιλούσανε λόγια τῆς ἀγάπης. Μέσα στὰ νερά τῆς λίμνης περνοῦσε ἓνα μονόζυλο. Τὰ κουπιά του ἐσχίζανε τὸ γαλαζιο νερό. Καὶ τὸ νερὸ δὲν εἶχε φλοῖσθον κανένα, μόνο ρουφοῦσε τὸ φῶς μὲ βουβὴ λαχτάρα. Ἀπάνω στοῦ μονόζυλου μιὰ νεράνθα ψηλὴ κρατοῦσεν ἑνῆρα μιὰ κιθάρα. Οἱ χορδὲς κάτω ἀπὸ τὰ λευκά της δάχτυλα τὰ μυστικὰ μάγια στάζανε στῆς λίμνης τὰ νερά.

Τότε ὁ γέρο-φιλόσοφος κατέβηκε ἀπ' τὸν ψηλὸ πύργο. Μέσα στὰ σκοτεινὰ του στήθια ἐνοιῶθε νὰ πλημυρῇ ἓνα κατάλευκο φῶς. Ἄφισε τὰ σκονισμένα βιβλία, τίς σαῦρες καὶ τίς νεκροκεφαλές. Καὶ κατέβηκε κάτω στὸν κάμπο. Τὰ πόδια του εἶτανε ἀλαφρὰ καὶ τὸ κορμὶ του πουπουλένιο. Κι' ὁ φιλόσοφος ἀναστενάξε ἀπ' τὰ βάρη τῆς καρδιάς του. Μὰ ὁ ἀναστεναγμὸς του δὲν ἀκούσθηκε. Τὸν ἤπια τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ. Τότε δὺο χέρια ἀρπάξανε τὰ δικά του καὶ τὸν ἔσυραν στὸν ὠραῖο χορὸ. Ὅλη τὴ νύχτα χορεύανε κάτω ἀπ' τὸν φεγγάρι. Κι' ὁ φιλόσοφος θαρροῦσε πὼς ὀνειρεύεται. Γιατί δὲν εἶχε γνωρίσει ποτέ του τὴ ζωὴ καὶ τὴν ἀγάπη.

Ὅταν ἐκουράσθηκε νὰ χορεύῃ ἡ πιὸ ὁμορφὴ ἀπὸ τίς κοπέλλες, πέρασε τὸ λευκὸ της χεῖρι γύρω ἀπὸ τὴ μέση του καὶ τὸν ἔσυρε παράμερα κάτω ἀπὸ τίς ψηλὲς λεῖκες. Περπατοῦσαν ἀμίλητοι ἀπάνω στὸ μαλακὸ χορτάρι καὶ δὲν ἤκουγαν τὰ βήματά τους. Ὑστερὰ ἡ ξανθὴ κοπέλλα τὸν ἔφερε δίπλα σὲ μιὰ βρύση. Τὸ κρυσταλένιο νερὸ τῆς βρύσης κυλοῦσε σὰ φῶς ἀπάνω στὰ πυκνὰ πολυτρίχια βουβῶ, χωρὶς κανένα γαργάρισμα. Ἡ ξανθὴ κοπέλλα ἔβαλε τίς φούχτες κάτω ἀπ' τὴ βρύση καὶ τὰ λευκά της χέρια ξεχείλισαν σὰν ἀσημένιο ποτήρι. Ὁ φιλόσοφος ἔσκυψε στὸ ὠραῖο ποτήρι καὶ ἔσβυσε τὴ δίψα του μὲ νερὸ καὶ μὲ φιλήματα.

Κι' ὁ φιλόσοφος νόμιζε πὼς ὀνειρεύεται. Ὑστερὰ ξαπλώθηκαν ἀπάνω στὴ δροσερὴ χλόη. Τὸ φεγγάρι εἶτανε σταματημένον ἀπάνω ἀπ' τὰ κεφάλια τους καὶ τοὺς ἔλουζε μὲ τὸ φῶς του. Τὰ μάτια της κοιτάζανε τὰ δικά του καὶ τὰ μάτια τους λέγανε λόγια ἀγάπης. Ὁ φιλόσοφος ἔγυρε τότε τὸ ἄσπρο του κεφάλι ἀπάνω στὰ γυμνὰ στήθη τῆς κοπέλλας. Μὰ ἡ καρδιά της δὲ χτυποῦσε. Μόνο τὸ στήθος ἀνεδοκατέβαινε σιγὰ σὰν ἐλαφρὸ κυματάκι. Κι' ὁ φιλόσοφος θαρροῦσε πὼς ὀνειρεύεται, γιατί ποτέ του δὲν

εἶχε γνωρίσει τὴ ζωὴ καὶ τὴν ἀγάπη. Ἡ κοπέλλα τότε ἔσκυψε ἀποπάνω του. Τὰ χεῖλια της ἦσαν σὰ μὰ στὰ δικά του. Ἀνάμεσα στὰ δὺο χεῖλια ἓνα φιλὶ πετοῦσε σὰ λευκὴ πεταλούδα ποὺ ζητοῦσε ἓνα κόκκινο ἄνθος νὰ ξεκουρασθῇ. Μὲ ἓνα τρεμουλιαστὸ πέταμα κάθισε πρῶτα στὰ χεῖλια τῆς κοπέλλας. Κ' ὕστερὰ κάθισε στὰ χεῖλια τὰ δικά του. Ἡ πεταλούδα πετοῦσε τρελλὴ ἀπὸ τὸ ἓνα λουλούδι στὸ ἄλλο. Καὶ δὲν ἀκούσθηκε κανένας ἤχος φιλοῦ στὸν ἀέρα, γιατί τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ ἤπια τὸ φιλὶ τους. Κι' ὁ φιλόσοφος θαρροῦσε πὼς ὀνειρεύεται...

Τὸ πρῶτ' οἱ χωριάτες ποὺ πήγαιναν στὰ χωράφια βρήκανε τὸ γέρο-φιλόσοφο ξαπλωμένον στὴν ἔχθη τῆς λίμνης. Τὸ πρόσωπό του εἶτανε γελαστὸ καὶ ἡμερο. Τὸ νερὸ ἔβρεχε τὰ πόδια του. Τὰ μάτια του εἶτανε κλειστά καὶ τὸ μέτωπό του λευκὸ καὶ κρύο σὰ μάρμαρο. Σὰ μιὰν ἀσπράδα ἀπ' τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ εἶχε μείνει ἀπάνω στὴν ἔχθη του. Κι' ἀπάνω ἀπ' τὸ κλεισμένον του στόμα μιὰ λευκὴ πεταλούδα, ἓνα φτερωτὸ φιλὶ πλανημένον ἀπ' τὴ μαγικὴ νύχτα, σάλευε τὰ φτερά της σὰ νὰ ἤθελε νὰ παυθῇ στὰ χλωμά του χεῖλια. Μακριὰ μέσα στὴ μέση τῆς λίμνης τὸ μονόζυλο ἔρημο γλυστροῦσε ἀπάνω στὰ ἡσυχὰ νερά. Ὁ φιλόσοφος δὲν ξύπνησε ἀπὸ τότε.

*

Στὸ μάρμαρο τοῦ ἔρημου τάφου κάθονται δὺο ἄνθρωποι. Τὸ παλιό, κιτρινωμένον μάρμαρο μέσα στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ φαίνεται κατάλευκο σὰ χιόνι. Κι' ὁ γέρος λέει στὸ παιδί:

— Κάτω ἀπ' αὐτὸ τὸ μάρμαρο κοιμάται ὁ φιλόσοφος ποὺ εἶδε τὸ θαῦμα.

Τὸ παιδί χαϊδεύει τὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ τὰ παχουλὰ του χεράκια.

Κι' ὁ γέρος ἀνιστορεῖ τὴν ἱστορίαν τοῦ φιλοσόφου.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΑΠΟΛΟΓΙΑ

Πουλιέται Δρ. 6

στὸ Βιβλιοπωλεῖο τῆς Ἑστίας.

ΑΝΟΙΧΤΟ ΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

Πρὸς τὸν Κύριο Γ. Μιλτ. Μαγνίνο

Χαίρειν

Μόναχο, Χριστογέννη 1906

Φίλε κύριε,

Αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἰδιόχρως τὸ δευτέρον σας γράμμα ἐπάνω στὸ γλωσσικὸ ζήτημα (Ἀθῆναι ἀρ. 62). Νὰ σὰς ὁμολογήσω τὴν ἀλήθειαν, καθὼς ἐπειτα ἀπὸ τὸ πρῶτό σας (Ἀθῆναι ἀρ. 57), ἔτσι καὶ τώρα, δὲν εἶχα κανένα σκοπὸ, οὔτε αἰσθάνομαι καμμία διάθεσιν νὰ δευτερολογήσω. Στὰ παλιωμένα ἐπιχειρήματα δὲν προσθέτετε τίποτα καινούριον, στὴν οὐσίαν τοῦ ζητήματος οὔτε μπαίνετε καν, ἀλλὰ περιορίζετε στὴν ἐπανάληψιν παλιῶν πομφολύγων, στὴν ἐπικλήσιν τοῦ προγονικοῦ μεγαλείου καὶ στὴν κατασκευτικὴ ὅσο καὶ ἀπειλητικὴ ἐπίσεισιν τοῦ φάσματος τῶν σκιῶν τῶν ἀρχαίων ψυχῶν. Τὸ ἔδαφος ἐπάνω στὸ ὁποῖον ἐζητήσατε νὰ τοποθετήσετε τίς γλωσσικὰς σας ἀρχὰς καθιστᾷ ἐντελὴς ἀδύνατον καθε συνεννόησιν.

Θὰ μὲ ρωτήσετε τότε γιατί λοιπὸν γράφω καὶ γιατί κάνω τὸν κόπον νὰ σὰς ἀπαντήσω. Νὰ σὰς τὸ ἐξηγήσω.

Ἐπαρατήρησα ὅτι οἱ πολλὰ καὶ μεγάλας πρεσβυτήσεις ποὺ κάνετε κατανοῶν ὑπερβολικὰ δαχλῆρες, ἀνυπόφορες. Μοῦ φάνηκε—ἴσως καὶ νὰ γελεῖμαι—ὅτι κάπως ἀπρόσεκτα καὶ, τολμῶ νὰ πῶ, λίγος ἐπιπόλαια, ἐδιαστῆκατε νὰ φιλοδωρήσετε μὲ ὅλα τὰ δυνατὰ κοσμητικὰ ἐπίθετα, ἐκείνους ὅλους, ὅσοι εὐτύχησαν νὰ μὴ ἔχουν, ἢ ἂν προτιμάτε, ὅσοι δὲν εὐτύχησαν νὰ ἔχουν τὴν ἴδιαν γνώμην μαζί σας. Χωρὶς τὴν παραικρὴ δυσκολίαν, χωρὶς καθόλου νὰ κρατηθῇτε λέγετε γιὰ χιλιάδες συμπατριωτῶν σας, σπαρμένες σήμερον σὲ κάθε γωνίαν τῆς ἐλληνικῆς γῆς, σὲ ὅλα τὰ μέρη ὅπου ἀκούεται ἡ ἐλληνικὴ γλῶσσα, ὅτι εἰσὶ ἀπόστολοι ἀμαθείας, τέρατα ἀποβαλόντα κάθε ἰδέαν τοῦ καλοῦ, ἐχθροὶ τῆς Ἑλλάδος θρασείας καὶ ἀπαίσιος χυδαῖσται, (αὐτὸ τὸ κομπλημένον ἀπευθύνεται εἰδικῶς σὲ μένα καὶ τὸ ἐξορῶ διὰ φιλοφρόνων εὐχαριστιῶν). Λέγετε ἀκόμη γιὰ λογαριασμὸν μας ὅτι δὲν ἔχουμε τὴν εὐγένειαν ἐκείνην τῆς ψυχῆς ποὺ ἔχετε σῆς καὶ ἡς εὐγενέστερον δὲν θὰ εὐβῇ τις ἐν τῷ κόσμῳ, ὅτι ἡ ψυχὴ γίμει ταπεινῶν αἰ-

Τὴν πρώτην φορὰ ποὺ πῆγε ἡ Κατινούλα, ὅταν μπῆκε στὸ σπουδαστήριον, ὁ κ. Ἀμάρος, σκυμμένος στὸ γραφεῖον τοῦ τέλειον κάποιον ἀνάγνωσμα ποὺ ταίραζε γιὰ τὴν Ἀκαδημίαν τῆς Γραμματικῆς, βίχοντας κάπου κάπου μιὰ ματικὴ ἐλόγου στὴν κάμαρα, ἓνα μέρος καὶ ἀφῆτὸ τοῦ Μουσείου, μάλιστα τὸ πιὸ πλούσιον καὶ τὸ πιὸ περιποιημένον. Ἐτρίψε ἡ πόρτα, σήκωσε τὸ κεφάλι, κοίταξε τὴν Κατινούλαν στὸ πρόσωπον, δὲν τοῦ ἄρεσε ἡ ὄψη της. Ἀναθυμήθηκε ὅλους τοὺς Ὀλμπιέρηδες ποὺ εἶχε νησηλέψει στὴ ζωὴν του, τὸν Ἀντρέαν, τὸν πατέρα τοῦ Ἀντρέα, τὴν Ὀλίαν, τὰ παιδιά της, τὸ θεῖόν της τὸ ζουγράφον, τὴν Ἄννη καὶ τοὺς δικούς της. Καλὴ, πῶς περνεῖ ὁ καιρὸς! Μὰ καὶ ἀφῆτὸν δὲ τὴ γνώριζε. Κάτι ἔπαθε πρὸ δέκα χρόνια ἡ δούλα τοῦ σπιτιοῦ καὶ τὴν γιάτρεψε. Δὲν τὴν ρώτησε ὅμως νὰ τοῦ τὰ ξαναπῇ, γιατί ἀρχὴ καὶ ἀξίωμα τὸ εἶχε πὼς οἱ ἀγράμματοι, ἀκαλλιέργητοι, ἀπλοϊκοὶ ἄνθρωποι, δὲν ξέρουνε νὰ σοῦ ἀποκριθῶν, καὶ ἀντὶς νὰ σὲ βοηθήσουν, σοῦ μπερδέθουν τὴ διάγνωσιν. Τὴν νὰ ρωτᾷ κιόλας; Ἄμα καὶ αἰματίνες σημαίνουνε φουσκαρρώστια. Κλασσικὰ πράγματα. Τὸ βλεπε καὶ ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν. Δὲν ταραχτήκε γιὰ τὸ ἔμπυον ἔμπυον βγάζει καὶ ἡ φούσκα. Ἐμπυον, λευκάδι, τὸ ἴδιον σὲ τέτοιες ἀρρώστιας. Δὲν τὴν

ξέτασε, δὲν τὴν ἔκρουσε, δὲν τὴν στήθεσκόπησε, δὲν τὴν γαστροσκόπησε, τίποτα. Μῆτε τὴν ἔγγιζε. Τῆς παρήγγειλε γιαντρικὰ καὶ τῆς εἶπε νὰ ξαναρχεταὶ κάθε δεκαπέντε μέρες. Γλήγορα θὰ γειάνη.

Καταχάρηκε ἡ Κατινούλα. Κατάχαροι ὅλοι σπῆτι, καὶ πρῶτος ὁ κ. Ἀντρέας. Ἀπὸ τότες πιά δὲ φρόντισε. Κανονικὸς, γεωμετρικὸς ἄνθρωπος. Ἄμα μίλησε ὁ γιαντρὸς, ἔγινε ἡ δουλειά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'.

Βοῆ τηλωπὸν ἰωάν.

Ἡ Κατινούλα πήγαινε, ὅπως τῆς εἶπε, κάθε δεκαπέντε μέρες στοῦ γιαντροῦ. Μὰ τὰ βάσανά της δὲ λιγαστέθην μὲ τὰ γιαντρικὰ τοῦ κ. Ἀμάρου, παρὰ ξεναντίας πολύνανε κάπως μὲ τίς βίβλους ἱσίου ποὺ τοῦ ἔκανε. Ὁ κ. Ἀμάρος κατοικοῦσε ἀπὸ ἄλλο μέρος τοῦ ποταμοῦ, πενήντα λεφτά ὡς μιὰ ὥρα διάστημα μὲ τὸ λεωφορεῖον, σὰν ἐρχόσουν ἀπὸ τὸ σπῆτι. Στὴ μέση τοῦ δρόμου, ἀπάνω κάτω, βρισκότανε τὸ σκολεῖον τῆς Μοιρίτας, ὅπου ἡ Κατινούλα ὠδηγοῦσε τὸ παιδί δὺο φορές τὴ βδομάδα τὸ πρῶτ', καὶ δὺο φορές, τετάρτη καὶ σάββατον, ὕστερὰ ἀπὸ τὸ πρόγραμμα τὸ μεσημεριανικόν. Ἀρχίζε τὸ μάθημα

στὶς δὺο, τέλειονε στὶς τέσσαρες ἡμισυ. Ὁ κ. Ἀμάρος δεχότανε τοὺς ἀρρώστους τὴν τετάρτην τὰ πόγεμα. Λοιπὸν ἀποφασίστηκε πὼς ἡ Κατινούλα θὰ φένη τὴν μικρὴν στὸ μάθημα, χωρὶς νὰ τὴν προσμένῃ σκολεῖον. Θάναθαίνετο στοῦ γιαντροῦ καὶ θὰ γυρίζη νὰ παίρνῃ τὴ Μοιρίταν. Παρηκαλίσανε καὶ τὸν κ. Ἀμάρο, ἀφοῦ εἶτανε μάλιστα φίλος τους, ἀφοῦ τὰ ἔφερε κιόλας, νὰ μὴν τὴν ἀφῆναι νὰ προσμένῃ, ἀμέσως νὰ τὴν βλέπῃ, γιὰ περισσώτερη ἐφοκλία.

Ἡ Κατινούλα, ταχτικὴ πάντα στὴ δουλειά καὶ ἀπὸ φυσικὴν της, ἔμαθε ἀκόμη πιὸ πολὺ νάγαγε τὴν τάξην ἀπὸ τὸν ἀφεντικόν της, τὸν κ. Ἀντρέαν. Ὅλα μετρημένα τὰ ἤθελε μὲ τὸ κομπάσσο καὶ φοβερὰ τὴν δυσχεροῦσε τὸ χαλαρόν. Ὅτι ποὺ ἀποχαιρετοῦσε τὴν μικρὴν μ' ἓνα φιλάκι, ἔτρεχε γλήγορα στοῦ γιαντροῦ, πεζή, γιὰ νὰ μὴν τὴν ρωτήσουνε σπῆτι καὶ πλερώσουνε ἄδικα λεωφορεῖα. Τῆς τὸ παρὰγγέλανε φαίνεται καὶ γιὰ τὴν ὑγείαν της νὰ περπατῇ. Γιὰ εἴκοσι λεφτά, φερμένη στοῦ κ. Ἀμάρου. Νόμιζε πὼς μ' ἓναν κόπον θάμπαινε καὶ στὸ σπουδαστήριον. Μὰ ὁ κ. Ἀμάρος εἶτανε ἡσυχὸς ἄνθρωπος. Εἶχε καὶ κάμποσους πελάτες, κάμποσα γραψίματα, κάμποση ἐργασία. Νὰ βιάζεσαι, δὲν ἀξίζει σκοτώνεσαι καὶ τί κέρδιζες; Ἀλήθεια, στίς

σθημάτων, άτινα εγκολάπτουσι στίγμα άνεξίτηλον επί του μετώπου ήμων· ταύτα δέ είσι τέλεια πώ- ρωσις τής διανοίας, πλήρης έλλειψις πατριωτισμού, άπόλυτος στείρωσις αισθητικής καλαισθησίας, έπαί- σχυντος νόσος ξενολατρίας, ψευδοεπίδειξις νεωτερι- σμού· λέντε άκόμη ότι σας προξενούμεν βδελυγμίαν (δές παραπάνω, τέρατα κτλ.), αλλά προσοχή γιατί δαγκάνουμε· ότι αισθάνεσθε πρός ήμάς τήν έσχάτην καταφρόνησιν, ότι έσμεν χειρότεροι από τους είς θά- νκτον καταδικαζομένους δολοφόνους και κακούργους και άλλα πολλά. Άπορώ πώς έξεχάστε και τά ρού- βλια· τότε θά είχαμε πλήρη και τέλεια έκδοση ό- λων όσα «έξημέθησαν» ώς τώρα εναντίον των έργα- των τής Άναμορφώσεως, με μερικούς υπαινιγμούς για τους «πληρωμένους», και τό «πρό ύμων παρουσιαζό- μενον θέαμα» (τό λέντε σάν να βλέπετε τους λουο- μένους κατά μήκος τής Φαληρικής άκτής), θά έ- φθανε είς τό *non plus ultra*.

Άλήθειαι, άξιότιμε κύριε, έπειτα από όλα αυ- τά,—και υποθέτω ότι τά λέντε σοβαρώς—δέν πρέ- πει νάπορήσετε άν *ma bile alors s'échauffe et je brûle d' écrire*. Έπειτα από ένα τέτοιο αύθεολόγιον, θά μου επιτρέψετε να σας πώ μερι- κά πράματα έξ ονόματος όλων εκείνων που τόσο ά- στόχαστα βρίζετε. Δέν ξέρω άν έχετε τήν ιδέα ότι είς τήν περιώπην, όπου άνεβάσαμε τό ζήτημα είναι δυνατόν να γίνει συζήτηση με τά γάντια. Θά με συγχωρήσετε άν κάπου κάπου μου ξεφύγη καμιά έκφραση λίγο τραχειά· αλλά, με τήν φόρα που επήρατε, με έκάνατε να ξεχάσω ότι άποτείνο- μαι σε κύριο άριστοκράτη και gentleman. Στην γλώσσα των «χυδαίων» αυτό που έκάνατε έκφρά- ζεται με έκφράσεις καθώς : μās είπατε όσα σέβνει ή σκουπα, μās επάλλατε τον αναβαλλόμενο, μās τραυ- ήξατε ένα καλό μερηνίχι, μās αλλάξετε τον άδόξα- στο, μās κάνατε του άλαιοϋ, μās αλλάξετε τό μαντα- νό, μās εκάνατε σκουπίδι, μās πατήσατε ένα γερό βοϊοίδι. Δέν μπόρεσα να βρώ, άν και έσπασα τό κε- φάλι μου, πώς λέντε σεις στην γλώσσά σας όλα αυ- τά τα χυδαία πράματα. (Τό ό,τι κεν έλθοι επ' ά- καιρίαν γλώτταν, δέν είναι τό ίδιο, μολονότι ίσως ταιριάζει έδω). Ίσως και να μή επαρκή σ' αυτό μία εύγενής γλώσσα, ή γλώσσα του Περικλέους. Τό βέβαιον είναι ότι παρέχει όλα τά λουλούδια για να στολιστή όσο τό δυνατόν ωραιότερα ένα καλό «ύ- θεολόγιον».

Όπωςδήποτε, έπειτα και από όλα αυτά δέν θά

έκνα τήν άπόφασιν να σας άπαντήσω, άν δέν είχα άκόμη έναν άλλο άνώτερο και σπουδαιότερο λόγο.

Μέσα στην δριμεία επίθεσή σας εναντίον των ό- παδών τής Μεταρρυθμίσεως, μέσα στις άλύπτες κλοτσποατινάδες που σκορπίζετε δεξιά άριστερά σ' εκείνους οι όποιοι με ειλικρινή και άγνό πατριω- σμό προσδοκούν ένα καλύτερο μέλλον τής έλληνικής πατρίδας από τήν γλωσσική αναγέννηση, διαβλέπω με ειλικρινή συμπάθεια—πιστέψατέ με—όλο τον πόνο και όλη τήν ίερή άγανάκτηση ενός έντίμου πα- τριώτου, του όποιου ήλθαν οι άσυλλόγιστοι, οι ά- νίδεοι, οι εκχυδαίσται, μανιασμένοι στα καλά κα- θούμενα χωρίς λόγο, αλλά έτσι, για να περνά ή ώ- ρα, για να γίνεται λόγος, για να άκουστούν, από μονομανία καταστροφής, να ρίξουν κάτω κάθε όσιο και ίερό, από τιμαλφέστατον κειμήλιον μετά τήν πατρίδα, να σπάσουν ναούς και να συντρίψουν εί- δωλα, τά όποια έσυνθήσατε να θεωρήτε άληθινούς θεούς, τά όποια περιβάλλατε διά τής μεγίστης λα- τρείας, δι' ής περιέβαλε ποτε άνθρωπος τέλειόν τι άνεφίκτου ύφους, αιώνιου δόξης, εκλάμπρου μεγαλο- πρεπείας, όλα δέ αυτά με τήν ευτελή και χαμερ- πή πρόθεση να ύψώσουν στους άδειους βωμούς ξόκνα βάρβαρα και χυδαία, τήν μιραριά και τό κονμέρσι, τήν γλώσσα δηλαδή των μπακάληδων και των ά- μαξαδων, άν μή χειρότερα. Όλα αυτά με κάνουν να υποθέσω ότι δέν θά είναι όλως διόλου περιττά ό- σα ήθελα να σας πώ, και μάλιστα αισθάνομαι μια μικρή υποχρέωση να σας δώσω μερικές εξηγήσεις.

Μή άμφιβάλλετε, άγαπητέ κύριε, ότι κατα- λαβαίνω πολύ καλά τήν «ψυχικήν όδύν», ύφ' ής κατέχεσθε επί τη θέα τής βεβηλώσεως τής γλώσσας ήμων» καθώς και «τά πλημμυρούντα τήν ψυχήν σας αισθήματα». Άναπλάττοντας μέσα στην μνήμη μου τις ιδέες που είχα και έγώ μια φορά για τό ζή- τημα, μπορώ κάπως να παρακολουθήσω τις ψυχι- κές σας καταστάσεις και να συναισθανθώ μαζί με σας όλην τήν απέχθεια και όλην τήν άηδία, τήν ό- ποίαν «άποκομίζετε εκ τής άνχνύσεως» τέτοιων άποκρύφων κειμένων.

Άλλά τί τά θέλετε, φίλε κύριε· τά πράγματα δέν είναι δυστυχώς τόσο άπλά, όσο φαίνεται ότι φαντάζεστε, αλλά και ούτε και τόσο φοβερά, τρομα- κτικά και τραγικά όσο τά παριστάνετε. Δέν σκο- πεύω να σας μεταδώσω έδω τά ταπεινά μου φώτα, ούτε να σας ξαναμασήσω επιχειρήματα, από τά ό- ποία κοντεύουν να βοϊζούν οι τοίχοι των άθηναϊκών

καφενείων. Σχεδόν ντρέπομαι να ξαναειπώ πράματα χλισειπωμένα. Άν πραγματικώς ενδιαφέρεσθε για τό ζήτημα, άν θέλετε να καταλάβετε τί πραγματι- κώς ζητούμε, τί γυρεύουμε, τί όνειρεύμαστε, τί λα- χταρούμε, δέν θά σας λείψη ή σχετική φιλολογία, δική μας ή ξένη. Άρκεί να σας άφήση μερικές ώρες ελεύθερο ο κερδώς Έρμής, του όποιου καθώς μαθαί- νω από τό γράμμα σας είστε άπλους εργάτης. Εί- πιτρέψατε όμως τώρα και σ' έμένα, είς έναν άπλούν εργάτην ή μύστην ή θεράποντα του Έρμού, αλλά του Λογίου, να σας άπαντήσω. Έλπίζω ότι δέν θά χάσετε με τό νακούσετε και ένα, ο όποιος είχε τήν εύκαιρία να γνωρίση κάπως βαθύτερα—αυτό δέν θά μου τό άρνηθήτε—τό ζήτημα, πού τόσο σας άπα- σχολεϊ, αφού μάλιστα, καθώς ο ίδιος λέγετε, δέν έ-χετε «ούτε μόρφωσιν, ούτε παιδείυσιν». (Άν και ύ- ποθέτω ότι έδω εκάνατε ένα ρητορικό σχήμα και τό είπατε από ύπερβολική μετριοφροσύνη· άλλίως δέν εξηγώ ούτε τό ύφος σας, ούτε τον τρόπο, με τον όποιον άποτεινεσθε σε όσους ξέρουν κάτι, πολύ ή λίγο).

★

Άλλά πολύ λυπούμαι, φίλε κύριε, με τήν ύπό- σχεσι που σας έδωσα. Λυπούμαι, επειδή βλέπω, ότι άν πρόκειται να άπαντήσω στα γράμματά σας εί- μαι αναγκασμένος να μή μιλήσω για τό γλωσσικό ζήτημα. Κοιτάξατε μόνος σας.

Έρχεστε με τον σκοπό, και έπειτα από τον τίτλο περιμένει ο καθένας, ότι θά μιλήσετε για τήν γλώσσα και τό πολυθρόνητο ζήτημα. Και όμως μέ- σα στην τόσο εύγλωττη και τόσο πειστική άπεραν- τολογία σας, μιλείτε για τον όμορφο ουρανό τής Άττικής, για τό έφθαστο κάλλος των άρχαίων μνημείων, για τό ύφος του έλληνικού μεγαλείου στην έποχή του Περικλέους, για τό Βυζάντιο και τις αύ- γούστες του, τους πολέμους του και τις νίκες του κατά τής Ρώμης, για τους Πατριάρχας και τον Φειδία, για τον Γρόττε και τον Μόρλεϋ, για πινα- κίδες καταστημάτων και για σελίδες τής μητρικής ιστορίας, για ψωμάδικα, μπουδρούμι, ξένους ρήτο- ρας και φιλοσόφους, για διωγμούς τέκνων εν Ρωμυ- λία, άγκάλας μητέρων εν Μακεδονία και βιοπαλαι- στας πλήρεις πατριωτικού μένους (sic), για μούσας έμπεπνευσμένας και τέρατα, τά όποια τρέφει ή είς θηριοτροφείον μεταμορφωθείσα πόλις του φωτός και του πνεύματος (πρέπει να είναι ενδιαφέρουσα μια

μεγάλες πολιτείες, αναγκάζεται κανείς, για να προ- φτάση, να τό κάμη σύστημα και να μή δέρνη τά μυαλά του, δηλαδή άγάλλια κι άδιάκοπα συνάμα να κοπιάζη, επειδή κόπος κι άφτό, είδεμ ή τίποτα δέν κατορθώνεις και σκοτώνεσαι, όπως έλεγε πολύ φρό- νιμα ο γιατρός, που κάτι θάννωθε από σκοτωμούς. Στο μεταξύ όμως, σκοτωνόταν ή Κατινούλα που συχνά έμνησκε ώρα, κάποτε και δυό, προτού έρθη κ' ή σειρά τής. Χολόσκανε ή καημένη, γιατί θάνυ- πομονούσε κάτω ή μικρή της άν άργούσε με τό πα- ραπάνω, και τό ήξερε πώς τό παιδί, με τό δικίο του, σε τέτοια περίσταση, πομονή δέν είχε. Στρι- φογυρίζανε στο κεφάλι της οι λογισμοί και τό αίμα της έβραζε. Τής φαινόταν πώς τής πονούσανε τά νέβρα. Τί να καθεταί και γιατί νάρχεται; Να που θά χρειαστή να φύγη, χωρίς κανε να τή δη ή για- τρός. Άφτά δέν είναι ταχτικά πράματα. Κ' έτσι έ- τυχε τις περισσότερες φορές να ξεχάση ο καλός μας ο γιατρός τό δουλικό, να ξεχάση και όσα είχε συμφω- νημένα με τάφεντικά τής Κατινούλας. Στο τέλος τή φώναζε. Πετιότανε μέσα ή καημένη, ολοκόκκι- νη, τό πρόσωπό της άνω κάτω, τά μάτια της γουρ- λωμένα, κι άντίς να του μιλήση έφτύς για τήν ύ- γεία της, του έλεγε πώς πρέπει μάνι μάνι να πάη

να γυρέψη τή Μοιρίτα, σ' να φοβότανε μήπως άζα- φνα τή μαλλώση κι ο γιατρός που άμέλησε τή δου- λειά της, τόσο εΐτανε συνηθισμένη πρώτα πρώτα και πιο πολύ από κηθετις άλλο, πιο πολύ κι από τήν ύγεία της τήν ίδια, να συλλογιέται τή δουλειά της, τό μόνο της χρέος.

Τήν κοίταζε ο γιατρός με τάγαθό του τό χα- μόγελο, ένα χαμόγελο γλυκό και φίνο, χαμόγελο ά- θρώπου μακρόπειρου και γυμνασμένου, που τό κατέ- χει δά πώς οι άρρώστοι τά παρακάνουνε, πώς δέν πρέπει να δίνη σημασία ο γιατρός σε όσα λένε μήτε να τους πιστέβη πάντα, μάλιστα τους φουσκοάρ- ρώστους, που άψε σβήσε ή φαντασία τους παίρνει δρόμο. Γνωστό, κλασσικό πράμα στη γιατρική. Τί τήν έπιασε και χαλνέ τόν κόσμο για δεκαπέντε λε- φτά που θάργησε; Τά νέβρα. Γνωστό και τούτο. Άς κατέβαινε, τής είπε να τήν καταπαύνη λιγά- κι, κι άς έφερνε και τή Μοιρίτα μαζί της· έτσι θά μπορούσε να προσμένη, δίχως να σταναχωριέται. Η Κατινούλα, που σάστισε σάν άκουσε τέτοιο λόγο, να κουβαλή τώρα και τή μικρή στο γιατρό, βουβάθη- κε, δέν άπάντησε τίποτα. Και πάλε τήν κοίταζε ο καλός ο κ. Άμάρος με τό γλυκό του τό χαμό- γελο, που έμοιαζε κιόλας να τήν περγελά με χά-

ρη, για να τής δείξη τάχα πώς τής έλεγε κάτι πο- λύ άπλό κι άφτό δέν τό στοχάστηκε. Όστόσο με τις κουβέντες και τά χαμόγελα και με τή βίαση τή Κατινούλας, δέν πρόφτανε ο Άμάρος να τή ρωτήση για τό σημαντικώτερο, τήν ύγεία. Με τά σωστά του τό νόμιζε ο άνθρωπος, τό παρατηρούσε και με κάποια λύπη, πώς ή Κατινούλα δέν του άφινε καιρό ούτε κανε για να τής συντάξη κανένα θεραπευτικό.

Οι βίζιτες άφτίς οίρναν άποτελέσματα περιέρ- γα και κάμποσο άχαμνά για τήν Κατινούλα. Ρίζω- νε λίγο λίγο στο γιατρό μας τό μυαλό ή πεποί- θηση πώς από τή φούσκα τής έρχότανε άξαφνα και κάποια νεβραστίειαι. Οι νεβραστίειαι είτανε τότες μόδα, που να πής· είχε ο καθένας, κ' οι γιατροί· πάλε, όσα δέν μπορούσανε να ξηγήσουνε άλλίως, τά ξηγούσανε με νεβροπαθείαι. Κι αλήθεια πολύ νεβρι- κή καταντούσε ή Κατινούλα. Πώς να μήν καταντή- ση; Δέν έπρεπε ναπορήση ο γιατρός. Σάπιζε ολοένα τό νεφρί της κι άμα σάπιζει, άμα πρίσκειται ή μα- ζώνει, άμα δηλαδή φαρμακώνεται άς είναι και τό πιο μικρό μέρος του κορμιού μας, άμέσως κάτι ψι- λοί φιλούτσικοι δηλητηριασμοί, σωρό σωρό τοξικά περεχύνονται σ' όλη μας τήν οικονομία. Έννοείται παθαίνουνε και τά νέβρα. Οι πονοκεφάλι μάλιστα

τέτοια πόλη· ἐγὼ οὔτε τὴν εἶδα ποτὶ μου, οὔτε νὰ τὴν ὀνειρευτῶ μπόρεσα).

Μιλᾶτε ἀκόμη γιὰ παρηγοριᾶς εἰς γλώσσαν μελίρρυτον, ἡδύφθογγον, χαρίεσσαν, λούστρους, αἰσθησιν τοῦ καλοῦ ἣν ἔχουσιν καὶ νυκτερινὰ μαθήματα ἐν Παρηκαστῶ· γιὰ δηλητηριάσεις διανοιῶν καὶ διαρρήξεις ψευδομένων (ὅσοι δηλαδὴ λέν ψέματα, νὰ σκάσουν), γιὰ κινεῖς ἐγκληματίας, δολοφόνους τιμωρουμένους μὲ θάνατον καὶ γιὰ ἀσκήσιν Ἀρετῆς, Σωφροσύνης, Δικαιοσύνης, (νομίζω πὺς διαβάω Πρωταγόρα)· γιὰ ἐθνικὰ στρατόπεδα, γιὰ τύφλωση καὶ μουσικὴ· γιὰ Ρομυόνους καὶ Κινέζους· γιὰ τὸν Ἑρμῆ (τοῦ Πραξιτέλους), γιὰ τίς Ταναγραίους, γιὰ κυρίους μετὰ περιλαιμίου καὶ ὑψηλοῦ πύλου (γιατί ὅχι καὶ ἡμιπύλου;), γιὰ κυρίας μὲ ἐσθῆτας παρισινοῦ ρυθμοῦ.

Μιλᾶτε ἀκόμη γιὰ πελέκεις μάτην ἀναζητουμένους εἰς τὰς Ἀθήνας τοῦ Ἰσάρεως ποταμοῦ, μᾶς ἀνακοινώετε ὅτι εἰσθε ἀπαίδευτος, λυπεῖσθε ἐτι μᾶλλον γιὰ τὰ χρήματα ποὺ κατακεκοδύνουν οἱ οἰκτεῖοι μου (εὐχαριστῶ ἐκ μέρους των γιὰ τὸ ἐνδιαφέρον, ἀλλὰ δὲν συνηθίζουμε νὰ δίνουμε λόγο γιὰ τὰ οἰκογενειακά μας)· ἀναφέρετε ἀκόμη καὶ τὸν Ἀριστείδη, τὸ πολιτικὸ καὶ φιλοσοφικὸ στάδιο, καὶ γιὰ νὰ τελειώνουμε, ἐπικαλεῖσθε τὴν πολιοῦχον Ἀθηνᾶν.

Στὸ γράμμα σας μὲ ἀποκαλεῖτε ἀνόητον, ἐπειδὴ, ἀπλούστατα, δὲν ἐνοήσατε τί λέγω. Λυποῦμαι γιὰ τὸ δεύτερο. Ὅσο γιὰ τὸ πρῶτο ἀρχίζω νὰ φανταζώμαι πὺς μπορεῖ νὰ ἔχετε δίκιο· γιατί δὲν καταλαβαίνω τί διαβάω. Ἡ μήπως δὲν φταίω ἐγὼ; ἢ μήπως τὸ λάθος εἶναι δικό σας; Ἀλλὰ νομίζετε λοιπὸν ὅτι ὅλα αὐτὰ—γιατί ὅλα εἶναι παρμένα ἀπ' τὰ γράμματα σας—λέγονται συζητήσεις περὶ γλωσσικοῦ ζητήματος; Ἀλλὰ, ἂν δὲν γελεῖμαι, il s'agit d'un chapon et non pas d'Aristote et de sa politique. Δὲν ξέρω γιατί μοῦ φέρατε στὸ νοῦ τίς Plaidours τοῦ Ρασίν καὶ τὴν δημηγορίαν τοῦ Petit Jean. Ἀλλὰ ἀκριβῶς τὰ ἴδια λέτε παραπάνω. Ὅχι ἔλεγε κανεὶς ὅτι τὸν ἀντιγράψατε. Καὶ ἐκεῖνος, ξεχνεῖται καὶ μιλεῖ γιὰ Ἀριστοτέλη καὶ πολιτικά, Μακεδόνας καὶ Πέρσας, γιὰ τὴν Ἰαπωνία, γιὰ τὴν ἀστάθεια τοῦ κόσμου καὶ τὴν ματαιότητα τῶν ἀνθρώπων, γιὰ τὸ φεγγάρι καὶ τὸν ἥλιο. Δὲν βλέπω γιατί δὲν ἐπροσθέσατε τίποτε περὶ καταργήσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς, περὶ τῆς μεταφοράς τοῦ νεκροταφείου τῶν διάμαρτυρομένων, περὶ τῆς Ἀφροδίτης τῆς Μήλου, περὶ ἰαπωνικῶν σχο-

λείων ἐν Καλιφορνίᾳ, ἀπεργιών καὶ ἀντιτορπιλικῶν, πλημμυρῶν τοῦ Σελινούντος, δανείου 20 ἑκατομμυρίων καὶ χρηματοκιβωτίου τῆς Βουλῆς, γιὰ νὰ ἔχωμε τέλειον πανόραμα παντὸς τοῦ ἐπιστητοῦ καὶ κάθε φλέγοντος.

Δὲν εὐκαιρῶ δυστυχῶς τώρα νὰ σας ἐξηγήσω σὲ τί συνίσταται τὸ γλωσσικὸ ζήτημα, οὔτε ἂν σας τὸ πῶ, εἴστε, καθὼς βλέπω ἐτοιμασμένοι καὶ σὲ θεῖν νὰ τὸ καταλάβετε. Στους μακροὺς φιλιππικούς καὶ στὶς ἀτελείωτες ἱερεμιάδες ποὺ τονίζετε ἐναντίον τῶν χυδαίων, δὲν λένε οὔτε γὰρ γιὰ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα. Μὲ συγχωρεῖτε, ἀλλὰ ἐστὶ εἶναι. Ἀλλως τε εἶναι καὶ περιττὸ νὰ τὰ ξαναλέμε, ἐπειδὴ ἡ σχετικὴ συζήτηση ἔχει πρὸ καιροῦ κηρυχθῆ ἀπεραιωθεῖσα καὶ λίγο ἀργὰ ἐσυλλογιστήκατε νὰ πάρτετε τὸν λόγο· ὅλα τὰ ὑπὲρ καὶ τὰ κατὰ ἔχουν ἀκουστῇ καὶ ἔχουν γραφῇ· γιὰ ὅσους τὸ μελέτησαν, καὶ τὸ ἐπακολούθησαν, τὸ Νομοσχέδιο ἐψηφίστηκε καὶ μόνο στὴν κατ' ἄρθρον συζήτηση ἐπιτρέπεται ποὺ καὶ ποὺ ἀντιλογία. **Τί πρέπει νὰ γίνη,** εἶναι πιά γνωστό· **πὺς θὰ γίνη** τὸ καθεστὶ, ἐκεῖ δὲν εἶναι ὅλοι ἀκόμη σύμφωνοι καὶ αὐτὸ θὰ τὸ λύσῃ πρὸ πάντων ὁ χρόνος. Τὸ ζήτημα ἐκατάντησε πιά ἀπλῶς **ζήτημα χρόνου καὶ ζήτημα διαφωτίσεως τῆς κοινῆς γνώμης.**

Ζῆτε στὰς κλεινὰς Ἀθήνας, στὴν πόλιν τῆς Παλλάδος; ἀπὸ ὅλα αὐτὰ δὲν ἐπύρατε λοιπὸν χαμπάρι; καὶ ὅμως φαίνεται πὺς ἐνδιαφέρεστε· μόνο ἓνας μακρὸς λήθαργος δικαιολογεῖ, ἢ καλύτερα ἐξηγεῖ τὸ ἀργὸ σας ἐξυπνισμῶ. Καὶ οὔτε κ' ἂν φαίνεστε νὰ καλοξυπνήσατε. Μιμούμενος λοιπὸν τὸ παράδειγμα σας δὲν θὰ μῶ καθόλου στὴν οὐσία τοῦ ζητήματος, ἀλλὰ θὰ περιοριστῶ νὰ θίξω ἐστὶ, ὅπως διόλου ἀκροθιγῶς, καθὼς θὰ λέγατε, μερικὰ ἀπὸ τὰ μυστήρια ποὺ παρενείρετε, καὶ εἰς τὰ ὅποια διαποικίλλετε εἰς ὅλους τοὺς τόνους ἀφρονες βαριαταιόνες.

*

«Δηλοῦτε» ἐν τῇ διατριβῇ σας ὅτι τὴν νέα ἑλληνικὴ γλῶσσα (αὐτὸς εἶναι ὁ ἐπιστημονικὸς ὅρος γιὰ ἐκεῖνο τὸ ἀπροσδιόριστο ποὺ τιτλοφορεῖτε γλῶσσα τοῦ μανᾶθ—ἢ οἱ καθημένοι καὶ αὐτοὶ) δὲν τὴν καταλαβαίνετε, ἐπειδὴ οὐδέποτε τὴν ἐσπουδάσατε, οὐδέποτε τὴν ἐγράψατε, οὐδέποτε τὴν ὠμιλήσατε (ὅσο γιὰ τὸ τελευταῖο θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ ἀμφιβάλλω· ἴσως νὰ μιλήτε σπῆτι σας ἐγγλέζικα, ἀλλὰ μὲ τὸν παπποῦ σας βάζω τὸ κεφάλι μου ὅτι μιλοῦ-

σατε ρωμαϊκά)· τοῦτου ἐνεκεν θέλω ἀποπειραθῆ νὰ ἀναρριχηθῶ ἐπὶ τινὰς στυγμὰς ὅσο μπορῶ, ὅσον ἤμπορῶ, ὅσον τὸ ἐπ' ἐμοί, ὅσον ἐνεστὶ, ἐπάνω εἰς τὰ ἀκλόνητα θεμέλια ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶναι ἐδραιωμένη (ἡδραιωμένη, θὰ ἔλεγα ἐγὼ) ἡ ἀθάνατος ἑλληνικὴ γλῶσσα (ἀκλόνητα εἶναι· γιὰ βέβαιον ὅμως εἰσὶ λίαν ὀλισθηρά, γιατί πολὺ εὐκόλως γλυστρᾷ κανεὶς).

Μὴ «φοβήθητε». Δὲν θέλω μεταχειρισθῆ τὴν γλῶσσαν ἐκείνην ἥπερ ὑπῆρξε πρὸ «τεσσαράκοντα αἰώνων δόξης». Τὸ κηρύσσετε, εἶναι ἀληθές, ἐν πάσῃ σοβαρότητι, καὶ κατὰ θὰ ξέρετε γιὰ νὰ τὸ λέτε· καὶ ὅμως, μολονότι ἡ γλῶσσα αὕτη, ἡ πρὸ 40 αἰώνων, ἔθηκε, πάντοτε καθ' ὑμᾶς ἐπὶ θεμέλια τοῦ μεγαλείου τῆς Ἀγγλίας, μολονότι «τρανὴ ἀπόδειξις πρόκειται αἱ ἡμολογίαι τῶν μεγάλων ἀνδρῶν, Γλάδστωνος, Πίττ, Γρόττε, Μόρλεϋ, Johnson (γι' αὐτὸ χωρὶς ἄλλο θὰ ἐστῆθη καὶ τὸ ἄγαλμα τοῦ πρώτου μπροστὰ στὸ Πανεπιστήμιον καὶ τὸ πρὸ αἰῶνος σταματημένον τοῦ ρωλοῦ), μῶλον τοῦτο θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ παρατηρήσω προσεκτικῶς ὅτι ἡ γλῶσσα αὕτη ἡ πρὸ τετρακισχιλίων ἐτῶν (40 × 100 = 4000), δὲν εἶναι γνωστὴ εἰς ἐμὲ, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς γνωστοὺς μοι φιλολογικοὺς κύκλους. Τὸ σωτήριον ἐτος 2094 π. Χ. ἀπὸ τὸ ὅποιο μᾶς βεβαιώνετε ὅτι ἀρχίζει ἡ δόξα τῆς γλώσσας ποὺ γράφετε, δὲν μᾶς ἀφῆσε μνημεῖα γραπτὰ, καὶ αἱ ἱστορικαὶ μου γνώσεις αὐταί, ἃς εἶδον ὑμᾶς τιθέντας ἐν ἀμφιβόλῳ, οὐδεπώποτε μοι ἐπέτρεψαν νὰ σκεφθῶ περὶ ἐθνότητος ἑλληνικῆς ἐν τῇ λίαν μακρυσμένη ἐκείνῃ ἐποχῇ. Ὁμολογῶ ὅτι πρὸ τῆς ὑμετέρας ἐπιστολῆς ἠγνόουν τί ἐστὶ Μόρλεϋ καὶ τί Johnson. Ὦν τώρα γινώσκω καὶ τὰς «ἡμολογίας», ἀλλὰ τοσοῦτον γινώσκω ἢ ἀρχαιοτάτη γνωστὴ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἐστὶν ἡ ἐν τοῖς ὁμηρικῶς ἐξαμέτροις.

Ἀλλ' οὔτε καὶ καθ' Ὁμηρον θὰ εἶπω τι, οὔτε καὶ κατὰ Θουκυδίδην.

Ἐδῶ τώρα πρέπει νὰ εἶπω τι, δι' ἐν μικρὸν λάθος ὅπου κάμνετε. Ὁμιλεῖτε ἀληθῶς περὶ τῆς ἀθανάτου ἑλληνικῆς γλώσσας, ὥστε νὰ ἦτο τεταρτρυμένη ἐν φερέτρῳ ἢ κλωβῷ ἢ ὥσπερ ἐνὰ περιφέρειαι ἀνὰ μέσῳ τῶν αἰώνων· μέσα σὲ κανέναν κάρρο. Ἀλλως γὰρ δὲν δύναμαι νὰ νοήσω τί ποτε σημαίνουν οἱ ὑμέτεροι λόγοι «ὑπῆρξε, ὑπάρχει καὶ θὰ ὑπάρξῃ εἰς αἰῶνα τὸν ἀπαντα ἀμετάβλητος, ἀθάνατος, ἀκολουθοῦσα τὴν θριαμβευτικὴν αὐτῆς πορείαν ἀνὰ μέσῳ τῶν αἰώνων». Ἀληθῶς, ἀδυνατῶ νὰ πα-

οὶ ἀκατάπατοι δαιμονίζανε τὸ κορίτσι. Ἀνυπομονοῦσε ὥς καὶ γιὰ τὰ πῶς τιποτένια, δὲν τὸ κατάρθωνε νὰ βασταχθῇ, ἂν καὶ πάντοτε πολεμοῦσε νὰ τὸ κρύψῃ. Ἀπὸ φάνηκε μιά μέρα καὶ σ' ἐνα περιστατικὸ ἀσήμαντο ποὺ ἀκολούθησε κείνο τὸ χειμῶνα, τέλια τοῦ Μαρτίου.

Ἡ Ἄννα τὴν εἶχε στείλει στὰ Μεγάλα Μαγαζιά τοῦ Λούβρου νὰλλάξῃ μιά σκούπα ποὺ δὲν ἔκανε. Στὸ Λούβρον οὐ τὰλλάξουν ἐφκολα, μὰ ἡ Ἄννα ἢ καημένη μὲ τὴ συνηθισμένη τῆς ἀφερμαῖδα δὲν τὸ στοχαστῆκε καὶ ἀφῆσε νὰ περάσουν τέσσαρες μῆνες προτοῦ πιστρέψῃ τὴν πραγματείαν. Δυσκολοῦται λοιπὸν ἡ δουλεία. Ἡ Κατινούλα σηκώθηκε, πῆγε πεζή. Ἐβρεχε. Βαστοῦσε τὴν ὀμπρέλλα τῆς μὲ τὸ ἓνα χέρι, μὲ τὸ ἄλλο τὴ σκούπα ποὺ ἐξῆλθε κάμπσο. Παρουσιάστηκε στὸ Μαγαζί. Τῆς εἶπανε νάνεβῃ ἀπάνω. Πέντε πατώματα. Μὲ τὸν πονοκέφαλον, μὲ τὴν κούραση, κόλαση. Βρεμένῃ κιόλας τὰ παπούτσια τῆς, τὰ πόδια τῆς ὑγρά, ποὺ γὰρ νεφροκρῶστους εἶναι θάνατος. Ἐκεῖ ἀπάνω, στὸ πέμτο πάτωμα, ἐπίασε τίς ὁμιλίες μ' ἐναν ὑπάλληλον, τοῦ ἐξήγησε τί τρέχει. Ὁ ὑπάλληλος θὰ τῆς ἀποκρίθηκε κάτι ποὺ τῆς χτύπησε ἀσκήμα στὰ φτῆ, ἐπειδὴ νόμισε πὺς κατηγοροῦσε τάφεντικά τῆς, καὶ ἀπὸ τῆ

Κατινούλα δὲν τὸ σήκωνε. Τὸ πῆρε στραβά. Θύμωσε. Ὁ ὑπάλληλος, γιὰ νὰποφύγῃ τοὺς μπλεῖδες, τῆς εἶπε νὰ κατεβῇ κάτω στὸ Κεντρικὸ Ταμείον, νὰ τοὺς μιλήσῃ. Κατέβηκε. Γύρο γύρο στεκότανε ἀπείροσ κόσμος. Δὲν μποροῦσε νὰ ζυγώσῃ. Ἐστάσε στὰ κλάματα, δυνατὰ. Τραβήχτηκε τὸ πλῆθος. Σίμωσε τότες στὸ Ταμείον καὶ ἄρχισε νὰ τοὺς λὲρ καὶ νὰ τοὺς λὲρ, νὰ φωνάζῃ, νὰ λογαριάζῃ καὶ νὰ παραπονιέται πὺς τί καμώματα εἶναι τοῦτα, νὰ βρίζουν ἐνα φτωχὸ κορίτσι, νὰ βρίζουν καὶ τάφεντικά του; Ταραχτήκανε τόσο πολὺ ποὺ ἤρθε πύττης ὑπάλληλος τὴν ἀβριανὴ ἀπὸ τὸ Λούβρον, νὰ τὰ σιᾷ, νὰ ζητήσῃ καὶ συμπάθειον ἀπὸ τὴν Ἄννα γιὰ ὅτι ἐγίνε.

Ὅταν τῆραθε ὁ κ. Ἀμάρος, τὸ γλυκὸ του, τὸ μακρόπειρο ἐκεῖνο καὶ φῖνο χαμόγελό του πῆρε πιά κ' ἐδῶσε. Ἀμέ, μήπως δὲν τὸ καταλάβε, μήπως δὲν τὸ διαγνώσκεις ἀπατὸς του, προτοῦ ἀκόμη ἀκολουθήσουνε ἀφτὰ; Ἦσυχά καὶ μὲ καλοσύνη συμβόλεψε τῆς Ἄννας νὰ κατηχήσῃ κομμάτι τοῦ δολοῦ, ἐπειδὴ μὲ τὴν προσοχὴ γατρεβούνται συχνὰ οἱ νεβραστένεις, κ' οἱ νεβραστένοι, μάλιστα σὺν εἶναι γυναῖκες, ἀφανίζονται μοναχοὶ τοὺς μὲ τὸ νὰ ἐρεθίζονται κάθε τόσο καὶ νὰ μὴ κυβερνοῦνε ἀρκετὰ τὸ θυμὸ τοὺς. Ἀγάλια ἀγάλια συνηθίζει κανεὶς καὶ

πάθουνε οἱ ἄρχητες, μὰζὶ τοὺς πῆφει κ' ἡ θέμνη, γιατί, ἐστὶ πρόσθεσε μὲ τὸ γαλήνιο του κ' ἐξυπνο χαμόγελο, ἔχουμε καὶ πυρετοὺς τῆς ψυχῆς. Λίγη θέληση, λίγη ἀσκήση, καὶ στεγνώνουνε ὅλα. Γιατρικὰ τῆς διώριζε καμποσοῦτσικ' ἴδια τῆς ἔς προσπαθῆσθαι πιά νὰ θεράπευῃ τὴν ἀνυπομονησίαν, τὴν ἡθικὴ ταραχὴ τῆς.

Ἡ Ἄννα, ποὺ κάπως ἐφαριστήθηκε ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ γιατροῦ, ἀφῶ ἐβλεπε τὸ κάτω κάτω πὺς δὲν πῆγαινε ἡ Κατινούλα τόσο ἀχαμνὰ, τῆς τὰ ξεδιάλιζε λέξη γιὰ λέξη ὅσα τῆς εἶχε παραγγελέμει ὁ κ. Ἀμάρος, τῆς εἶπε πὺς ἔπασκε ἀπὸ νεβραστένεια καὶ νὰ μὴ ἀφίνεται, νὰ κρατιέται, ποὺ θὰ τῆς φελέσῃ πολὺ. Ἀπὸ ἴσως κιόλας νὰ τῆς τὸ εἶπε μὲ σοβαρώτερον ὅφος, σὰ μαθημένη ποὺ τὴν εἶδε· μὲ νὰποξεχνᾷ πάντα τὸ ἐγὼ τῆς, γιὰ νὰ μὴ γίνεταὶ ὅσους ἄλλους ἐνόχληση ἀπὸ μέρος τῆς καμίας. Ἐσκυψε τὸ κεφάλι τῆς ἡ Κατινούλα καὶ ἀγανάχτησε φοδερὰ μὲ τὸν ἑαυτὸ τῆς, ποὺ ἀπὸ τὴν ἀνόητη ἀβροῦσια χαλνοῦσε τώρα φαίνεται καὶ ὁ χαραχτήρας τῆς. Ἀπὸ πιά μποροῦσε καὶ χρωστοῦσε νὰ τὸ διορθώσῃ. Βάλλθηκε νὰ προσέχῃ περισσότερο στὰ κινήματα τῆς ὥς καὶ στὸ μαγερεῖο πᾶσχιζε νὰ δείχνῃ πρόσωπον γελαστό. Δὲν τὴ βοήθουσε ὅμως ἡ Λουίζα

ρακολουθήσω τὸ νῆμα τῶν ἰδεῶν σας. Ἐνόμιζον ἄ-
χρι τοῦ νῦν ὅτι ὁ Ἑρμῆς, εἴτε Κερδῶς εἴτε Λόγιος
εἴτε ὁπωσδήποτε ἄλλως ὀνομαζόμενος ἦτο τὸ αὐτὸ
πρόσωπον· νῦν ὁμῶς βλέπω ὅτι ὄχι μόνον δὲν εἶναι
ἀλλ' οὐδὲ γινώσκουσιν ὁ εἰς τὸν ἕτερον. Κρίμα!
Ἄν ὁ Κερδῶς εἶχε καμιά δοσοληψία μὲ κανένα Λό-
γιον, ἢ ἂν σὰς ἐτύχαινε ποτὲ νὰ ἀκούσετε κανένα
μάθημα γλωσσολογίας, τότε θὰ γινώσκατε ὅτι **μό-
νον τῶν ζώων αἱ γλῶσσαι δὲν ἀλλάζουν**,
καὶ ὅτι ὁ Ὅμηρος καὶ ὁ Πλάτων, οἱ Πατριάρχαι
καὶ αἱ ἐν μέσῳ ἀτελευτήτων βασιάνων ἐκπνέουσαι
Ἑλληνίδες παρθένοι, ἂν δὲν εἶναι σύγχρονοι, δὲν γί-
νεται νὰ μιλοῦν τὴν ἴδια γλῶσσαν, τουλάχιστον ὅπως
τὸ φαντάζεσθε. Ὡστε μὲ ἐκεῖνο ποῦ λέγετε, ὄχι μόν-
ον ὁ Λόγιος Ἑρμῆς δὲν εἶναι σύμφωνος ἀλλὰ καὶ
ὁ Ἀστρονόμος θὰ ἔχη ἀντιρρήσεις μὲ τὸ «εἰς αἰῶ-
να τὸν ἅπαντα».

(ἀκολουθεῖ)

M. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ

ΣΤΟΥ ΝΟΥΜΑ.

τὸ γράφειο καὶ στὸ βιβλιοπωλεῖο τοῦ Σακέτου (ἔδρα Στα-
δίου, ἀντίκρου στὴ Βουλῇ), πωλεῖσονται ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ τὸ
ἓνα καὶ 1,25 φρ. χρ. γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ, τὰκόλουθα βιβλία :
Τοῦ ΨΥΧΑΡΗ «Τὸνεῖρο τοῦ Γιαννίρη» — τοῦ ΠΑΛΛΗ
«Ἥλιος καὶ Φεγγάρι» — τοῦ ΦΩΤΙΑΔΗ «Τὸ γλωσσικὸ ζή-
τημα καὶ ἡ Ἐκπαιδευτικὴ μας ἀναγέννησις» — τοῦ ΕΦΤΑ-
ΔΙΩΤΗ «Ἱστορία τῆς Ρωμοσύνης», «Μεζώχτρα καὶ Βρου-
κόλακας» καὶ «Νησιώτικες Ἱστορίες» — τοῦ Δ. ΤΑΝΤΑ-
ΔΙΑΔΗ «Οἱ σκιές μου» — τοῦ Χ. ΑΝΤΡΕΑΔΗ «Ὁ Μῆγ'
Ἀλέξαντρος» — τοῦ ΠΑΝΤΕΛΗ ΧΟΡΝ «τὸ Ἀνεχτίμητο»
(δρᾶμα) — τοῦ ΗΛΙΑ ΣΤΑΥΡΟΥ «Θρησκεία καὶ Πατρίδα»
— τοῦ ΣΤΕΦ. ΡΑΜΑ «Τὰ πλῆλᾳ καὶ τὰ Κατιούρια» — τοῦ
Γ. ΑΒΑΖΟΥ «Ἡ ματιὰ» — τοῦ Δ. Η. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ
«Ζωντανοὶ καὶ πεθάνενοι» καὶ «Ὁ Ἄσματος» (δρᾶμα) —
τοῦ ΔΟ. ΓΟΥ «Ἀδάφνης καὶ Χλόης» (μεταφρ. Βουτιερῆ) —
τοῦ ΕΥΡΥΠΙΔΗ «Ἡ Μήδεια» [μεταφρ. Περγιαλιτζ.] — τοῦ
ΣΟΦΟΚΛΗ «Ὁ Αἴας» (μεταφρ. Ζήσιμου Σίδερν).

2 Η ΙΑΙΛΑΔΑ μεταφρασμένη από τὸν Ἀλξ. Παύλη, δρ.
2 καὶ φρ. γρ. 2 1/2 γιὰ τὸ ἐξωτερικό.

Ο ΑΘΡΩΠΙΝΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ τῆς κ. Ἀλεξάν-
τρας Παπαδόσκου, χρυσοδεμένος, δορ. 1 1/2 καὶ φρ. χρ. 2
γιὰ τὸ ἐξωτερικόν

Τὸν ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ «Ταμποὺ καὶ Ἀνάπαιστοι» — «Τρισεύγενη» — «Γράμματα» — «Ἀσάλευτη Ζωή», 6 δρ. ἀντὶς 12 πού ποικιλοῦνται στὰ βιβλιοπωλεῖα. Γιὰ τίς Ἑπαρχίες 6,50 καὶ γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ 7 γρ. γρ. δίχως ἄλλο ἐξόδο γιὰ τὰ ταχυδρομικά.

Τὸ γραφεῖο τοῦ «Νουμῆ» προμηθεύει στοὺς συντρομη-
τάδες τοῦ Ἐξωτερικοῦ ὅποια βιβλία τοῦ ζητήσουνε, χωρὶς
καμιά ξεχωριστὴ προμήθεια, ἐξὸν τὰ ταχυδρομικά.

Τόμοι παρασμένοι τοῦ «Νουμά» πούλιούνται μοναχὰ τοῦ Β', Γ' καὶ Δ' χρόνου 15 δε. ὁ ἓνας. Τοῦ πρώτου χρόνου δὲν ὑπάρχουν.

καὶ τῆς φερρότανε ἀκόμη πρὸ ψυχρά. Ζηματίστηκε φαίνεται ἡ νύφη μὲ τὴ νευραστενεία. Λοιπὸν ἔτσι; Καλὲ ἀρρώστια εἶναι ἀπὸ τὴ; Καπρίτσια καὶ παρξενιές. Πάνε οἱ ἐλπίδες. Πάνε πού πάνε. Δὲ γελιέται γιατρός σὰν τὸν κ. Ἀμάσο.

Πίστη στον κ. Ἀμαρό είχανε ὅλοι τους καὶ δὲν πρέπει νὰ θαρρόυμε ἀπ' ὅσα ζήτησότημασε πῶς πίστη δὲν ἄξιζε ὁ κ. Ἀμαρός. Μπορεῖ νὰ μὴ σκότωνε τὰ μυκλὰ του μὲ τὴν Κατινούλα. Μὰ τὸ λεγόμενο ἐπαγγελματικὸ χρέος ἔχει μεγάλη δύναμη στὴ Γαλλία, δηλαδὴ τὸ χρέος σου ἐκεῖνο ποὺ πρέπει πάντα νὰ τὸ κάμης, γιὰτὶ τὸ ἀπάγγελμά σου τὸ γράφει. Ὁ κ. Ἀμαρός μάλιστα θάπορευσε ἐν ἄξαια πῆγαινες νὰ τοῦ πῆς πῶς ἀμελοῦσε τὴν Κατινούλα, ἐπειδὴ κ' εἶπανε δουλικό, καθὼς τὴν ὠνόμαζε καὶ ὁ ἴδιος, σὰ νὰ μὴ γνώριζε ἀπὸ χρόνια τὸ ὄνομά της. Καὶ τόντις ὁ ἀγαθὸς μας ὁ γιατρὸς πάθαινε κάτι ποὺ θὰ τάποκαλοῦσαμε παραξένο, ἃ δὲν τὸ πάθαινε ὁ καθένας ἀπὸ μᾶς. Τόσο φυσικό μᾶς εἶναι κάποιον ἀσυνεῖδὸ μας καταφρόνιο ἢ σὰν προτιμᾶτε κάποια ἰδιαίτερη ἀκαταδεξίᾳ πρὸς ἄτομον παρχκατινῆς σειράς, εἶναι μέσα μας ἡ περηφάνεια τόσο βαθεῖα ριζωμένη ποὺ τὸ κταφρονοῦμε καὶ δὲν τὸ ξέρουμε. Λιγώτερο θὰ φροντίσουμε γι' αὐτὰ παρὰ γι' ἄ-

‘Ο ΝΟΥΜΑΣ.,

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα Δρ. 10. — Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ
 Δρ. 70. 10.

20 λεπτά το φύλλο λεπτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ : Στά κιόσκια τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμόνοιας, Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιδόρου, (Ὁφθαλμιατρεῖο), Βουλῆς, Σταθμοῦ ὑπόγειου Μετρόδρομου (Ὁμόνοια), στὸ καπνοπωλεῖο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα), Ἐξάρχεια, στὰ βιβλιοπωλεῖα « Ἐστία » Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου [ὁδὸς Σταδίου, ἄντικρὺ στὴ Βουλῇ]. Στὸ Βό' ο βιβλιοπωλεῖο Χριστόπουλου.

Ἡ συντροφή πληρώνεται μπροστά κ' εἶναι ἐνὸς χρόνου πάντα

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Ἡ εκπαιδευτικὴ μας ἀναγέννηση — Ἐκλογικὴ ἀποτυχία τοῦ Τύπου — « Ἀκρόπολη » καὶ « Νουμᾶς » — Ἐπίσημα ἀποτελέσματα τῆς ἐκλογῆς.

OXI προκήρυξη τυπικά και συνηθισμένη, αλλά κήρυγμα έθνικό είναι το άρθρο του Φωτιστή ποι' δημοσιεύουμε στην πρώτη σελίδα. 'Ο σοφός γιατρός της Πόλης και δεινός ποιητής της 'Ιδέας, εκείνος ποι' τόσο αλύπητα κουργάσει το αντίεκαπαιδευτικό μας σύστημα και τόσο φωτεινά μ'ς έδειξε το δρόμο της εκπαιδευτικής μας αναγέννησης στο σοφό βιβλίο του, ξεχάται σήμερα, με το διαγωνισμό που προκηρύχτει, να συνεχίσει το έργο που αρχίνησε δώ και δυό χρόνια δ «Νουμάς» με το διαγωνισμό του για Ρωμαίικο άρφαβ-τάρι.

Ὁ διαγωνισμὸς κείνος πέτυχε, ὄχι μόνο γιατί γράφτηκε ἀρραβηνάρι τῆς προκοπῆς, ἀλλὰ καὶ γιατί τὸ βραβευμένο ἀρραβηνάρι, ὅτα δημοσιεύτηκε στὸ «Νουμὰ» τὸ χειροκροτήσαν καὶ ἀδρῶποι ξένοι στὸν ἄνθρωπο μας, καὶ δασκάλιο καθαραινοῦσiano ἀκόμα.

— Νά, μὲ τέτιο βιβλίον ἔπρεπε νὰ μαθαίνει τὰ πρῶτα γράμματα τὸ Ρωμιόπουλον ! εἶ ἀνέ. Μὰ τοιοῦς κοιτάει νὰν τὸ μπάσει καὶ στὸ σχολιὸ ;

Στὸ σκολιὸ δὲ θᾶν τὸ μιάσει κανένας· σὸ σκολιὸ θά
μπεῖ μοναχὸ του μιά μέρα, ὅταν τὸ "Ἔθνος ἀνοίξῃ τὰ μά-
τια του καὶ πιάσῃ τίς ἀληθείες τοῦ σκολαστικισμοῦ καὶ τῆς
στενοκεφαλίας ποὶ τὸ δένονε χειροτόδαρα σήμερα. Καὶ ἡ

τομα τῆς σειράς μας κι ὅταν τύχη καὶ φροντίσου-
με, θάπαιτήσουμε κιόλας ξεχωριστὴ βωμοσύνη, ποὺ
δὲ μᾶς περνᾷ, τουλάχιστο μὲ τὸν ἴδιον τρόπο, νὰ τὴν
ἀπαιτήσουμε ἀπὸ τοὺς δικούς μας. Δὲ φροντίζουμε
καθαφτό· ἐβεργετοῦμε. Ἡ ἀησώπωτητά γιὰ μᾶς ἔ-
πρεπε νὰναι διαιρεμένη σὲ δύο μερίδες, διχως νὰ γυ-
ρέσουμε τάξεις κοινωνικῆς, σὲ παθιασμένους καὶ φτυ-
χισμένους. Τοὺς πρῶτους ἔπρεπε νὰ δουλέβουμε, νὰ
τοὺς ἀνγκυωρίζουμε γι' ἀνώτερους· τοὺς δειότερους,
νὰ τοὺς ἀγαποῦμε καὶ κεινοὺς, ἅμα ἡ ἀγάπη μας
τοὺς χρειαστῇ. Μὰ ὁ κόσμος ἀλλιῶς τὰ κανόνισε τὰ
πράματα, χωρὶς καὶ νὰ τὸ φταίῃ. Ἐνα βούχο, ἓνα
καπέλλο, ἓνα φέρισμο κ' ἓνα βήμα κάποτες ἀρκοῦνε
γιὰ νὰ σοῦ ἀλλάξουν γνώμη καὶ καρδιά. Βέβαια
πὼς ὁ κ. Ἀμάρος, σὰν ἔτρεχε στῆς κ. Ἀννας καὶ
σὰν πόρνομενε τὴν Κατινούλα στὸ σπουδαστῆρι του,
τις ἔβλεπε μὲ διαφορετικὸ μάτι καὶ τις δύο. Κυρία
ἢ μιά, δούλα ἢ ἄλλη. Κύριος ὅμως κι ὁ γιατρός.
Τὸ κάτω κάτω ἴσως καὶ τοῦτο μᾶς τὸ φέρνει ὁ νό-
μος τῆς συντροφιάς, ἴσως ἡ δύναμη τῆς συμπάθειας,
ἴσως ἡ συναθροπιά, ἴσω· ἡ ψυχοπονεσιὰ μας τὸ θέ-
λει, καλῆτερα νὰ τὰ ταιριάζουμε καὶ πὺς ἐφκοლა
μὲ κεινοὺς ποὺ μᾶς μοιάζουμε, καὶ νὰδικοῦμε τοὺς
ἄλλους.

μέρ' αὐτὴ δὲ θάρρησι, καὶ δὲν πρόπει νάρρησι, νάρθει—
γιατὶ δὲ θάρρησονται νὰ γευτοῦμε ὅλα μονομιᾶς τὰγαθὰ πού
μᾶς φιλοδώρησε ὁ σχολαστικισμός.

«Ὅσοι νιώσουν τί πόθους κρύβει ἡ προκήρυξη αὐτή, λέει ὁ Φωτιάδης, πρέπει νά μᾶς ποῦνε καθαρά καί ἑστέτερα τῇ γνώμῃ τους πάνω στό σπουδαῖο αὐτό ζήτημα. Καί τοὺς πόθους αὐτοὺς, περισσότερω ἀπὸ τοὺς δασκάλους πρέπει νὰν τοὺς νιώσουν οἱ γονεῖς· γιατί αὐτοὶ βλέπουνε ἀπὸ σιμώτερα τὸ στεράβωμα καί τὴ στέρευση τοῦ νοῦ καί τὸ παραμόρφωμα τῆς ψυχῆς ποὺ παθαίνουν τὰ παιδιά τους στὴ Ρωμαίτικα σχολιά. Ἰδοὺ τί μᾶς ἔγραφε ἓνας γονεὺς τίς προάλλες· «Ὁ μικρὸς μου ὁ γιὸς ἔρχηθηκε μαζί Ἀγγλικά σπíti κα' Ἑλληνικά στοὺς σχολιοὺ καὶ στοὺς σπíti. Δὲν περάσανε δυὸ χρόνια καὶ μιὰ μέρα νά τος καὶ μπαίνει καταραχητισμένος στοὺς γραφεῖο μου καὶ μοῦ λέει· «—Ἐγώ, πατέρα, δὲν κάνω πιά Ἑλληνικά, δὲν καταλαβαίνω τί τοὺς·! Ὁ Ἀξέχαστη θὰ μοῦ μὲνει ἡ μέρα κείνη. Καί τὸ βόλγα ἀπὸ τὸ σχολιὸ τοῦ παιδι, γιατί τὸ παιδί εἶχε δικιο καὶ τὸ σχολιὸ ἄδικιο».

Πόσοι γονεῖς, κι ἂν δὲν ἄκοι σανε ἀπὸ τὸ παιδί τους ὅσα ἄκουσε ὁ σεβαστὸς φίλος ποὶ μᾶς γράφει, δὲ θῶν τὸ συλλογιστήκανε μοναχοὶ τους καὶ δὲ θῶ λυπηθῆκανε τὰ κακοκοιμισμένα τὰ παιδιὰ τους; ποὶ σπρεβῶνουνται ἄδικα τῶν ἁδικῶνε, ποὶ ἀποκουτισταίνονται, ποὶ μαθαίνουν πράματα περιττά, ὅχι γιὰ νὰ ζήσουνε μ' αὐτά, ἀλλῆ γιὰ νὰν τὰ ξεχάσουν ἢ θάλουν τὰ ζήσουνε;

Ἡ προκήρυξη τοῦ Φωτιάδου ἀγγίζει ἓνα θέμα σπουδαῖο πὺν ἀξίζει νὰ συζητηθεῖ πλατιά. Καὶ στὴ συζήτηση αὐτὴ κατεργαζοῦμε νὰ κατεβούν ὅλ' οἱ ἀληθινοὶ πατριώτες, ὅλ' οἱ γνωστοὶ ἄνθρωποι, ὅλ' οἱ δασκαλοφαρμακωμένοι Ρωμιοί. Μεγάλη εἶναι ἡ ἀνάγκη, μεγάλη καὶ βιαστική. Καίρὸς νῦν τὸ πιάσουμε

Δὲ χαίρομαστε πού δὲν πέτυχε ὁ Γεννάδιος, γιὰτί κι ὁ Καλλιφρονᾶς πού πέτυχε δὲ μᾶς συγχινεῖ κι ὁ Ζυγομαλάς νὰ πετύχῃναι δὲ θὰ μᾶς ἐνθουσίαζε. Χιρήκαμε μοναχὰ πού μὲ τὴν ἀποτυχία τοῦ Γενναίου τὴν ἔπαθε κι ὁ Ἀθναϊκὸς τύπος, ἄφου ἀποδείχτηκε θεοφάνερα πιά ποὺ οἱ φωνεῖς τοῦ δὲν πιάθουνε κ' οἱ μελοδραματικές του κορῶνες δὲ συγχιοῦνε κανένα. Τὶς ἔκρινε πιά ὁ κόσμος καὶ δὲ τίς πολυπιστεύει.

"Όσοι ξέρουμε πως γράφονται οι ζημιερίδες και ποιά
ελατήρια ταπεινά κουρνίζουν τις περισσότερες απ' αυτές (έ-
ξαίρετες βέβαια υπάρχουν παντού και πάντοτε), ούτε τα
παινέματά τους ούτε τις κατηγορίες τους πιστεύουμε, μα
τα φιλοσοφικίζουμε όλα να δούμε αν υπάρχει και σπυρί
σιμιγδάλη μέσα στο τίς πιστεύο. Τò ίδιο φαίνεται αρχίνη-
σε να κάνει κι ο λαός κ' έτσι η άποτυχία του Γεννάδιου
μπορεί να θεωρηθεί κι άποτυχία του 'Αθηναϊκού τύπου.

Η «ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ» της περασμένης Κυριακής ανακοίνωσε πως ο «Νουμάς» πολέμησε το Γενναίο, γιατί ο Μασσίας της «ετόλμησε τότε εις τὰ Εὐαγγελικά δι' ἐπιστολῆς του εις τοὺς «Καιροὺς» τοῦ Λονδίνου νὰ μὴ παύσῃ μὲ τὸ

Ζήτημα δὲν ὑπάρχει πὼς τέτοιο ἀξεδιόλυτο αἴσθημα εἶχε μέσα του ὁ κ. Ἀμάρος γιὰ τὴν Κατινούλα. Μὰ γύριζε κιόλας, γύριζε νὰ μᾶθῃ ἀπὸ τὴν ἑπασκε τὸ παιδί, νὰ τῆς διορίσῃ καὶ τὰ κατὰλληλα γιαντρικά. Ὁ γιαντρός πάντα συλλογιέται τὴ γιαντρικὴ του, ὅπως τοὺς στίχους του ὁ ποιητὴς ἢ ὁ παπουτσὴς τὰ παπούτσιά του. Ἀκόμη καὶ τὰ δὲν πῆγαινε σπίτι του ἡ Κατινούλα, καποτες, ὅταν ἄδειαζε, προσπαθοῦσε νὰ καταλάβῃ καλὰ καλὰ τὴν ἀρρώστια κ' ἐννοιοῦσε μοναχός του πὼς δὲν τὴν καταλάβαινε, ἀφοῦ μὲ τὴν θεραπευτικὴν του δὲν κατώρθωνε ὡς τώρα νὰ τὴν γιαντρέψῃ. Ἕκ τούτου χάθηκε σὺν τὸ στοχαστικῇ πὼς μπορεῖ νᾶτανε καὶ νεδραστεινικῇ. Τοῦ Λούβρου τὸ ἱστορικὸν τὸν ἡσύχασε μιά στιγμὴ, γιὰ τὸ εἶδενε δίκιο. Καὶ παλὲ ὅμως δὲν τᾶθγαζε πέρα. Δὲ φελοῦσανε τᾶντινεδραστεινικά που τῆς παράγγελνε. Ἀξάρην καὶ ἀκολούθησε ὅλους διόλου ἀληθευμέντο που τοῦ ἤρθε τὸ φῶς.

Ὁ ἀδελφὸς τῆς Κἀτινούλας ἔπασσε ἄρρωστος βχ-
ρια. Τυχαίνει συχνὰ στὴ ζωὴ νὰ λέμε πὼς ὁ τὰδες
εἶναι γίγαντας σωτὴς, κοτζῆμ παλληκάρι, κι ἄδυ-
νκτο νὰ πάθῃ τίποτις. Τὸ λέμε μαζὶ με τὸν κόσμον
καὶ τὰ παλληκάρια ἴσως γιὰ τίποτε λόγο τοὺς φαί-
νουνται καὶ τὰ δύνατα δυνατὰ πᾶμα δὲν εἶναι ποὺ

μέρες του Ψυχάρη και του Πάλλη, αλλά να πολεμήση αυτούς και την γλώσσαν τους».

«Αδικο ή «Ακρόπολη» δεν έχει» μά θαρρούμε πως τότε το μεταφρασμένο Βαγγέλιο δημοσιεύτηκε στην «Ακρόπολη» κι όχι στο «Νουμά»—που πάει να πει πως τότε ή «Ακρόπολη» δεν έβριζε τον Ψυχάρη και τον Πάλλη και τη γλώσσα τους, αλλά το Γεννάδιο. Μήπως λέμε ψέματα; «Μωρέ τύπος!» που λείει και λόγου της.

*

ΚΑΠΙΟΣ φίλος τη Δευτέρα βράδι μάς έστειλε στο γραφείο μας το ακόλουθο σημείωμα:

«Επίσημα αποτελέσματα της εκλογής

Γεννάδιος—Όχι βουλευτής.

«Εδπερινή»—Παράγγειλε στην Εύρωπη καινούριο πιεστήριο.

«Πατρίς»—Επλήρωσε μερικά της χρέη κτλ.

Το πρώτο είναι βέβαιο. Τάλλα δυό λέγονται, μά μπορεί νάναι και ψέματα δεν ξέρουμε.

Ο ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΟΥ

Το παρασμένο Σαββάτο είμουνα στο μάθημα του κ. Χατζηδάκη. Στην αρχή αρχή είπα: Δόξα ν' έχει ο Θεός. Ο Χατζηδάκης έλεγε εκείνο που θ' έλεγε στη θέση τον κάθε σοβαρός και τίμιος επιστήμονας.

«Έλεγε πως δεν πρέπει να νομίζουμε βλαβερό τον αγώνα για το γλωσσικό ζήτημα. Ένας παλαιός έλεγε «ο πόλεμος πάντων πατήρ» και από τον πόλεμο πάντα καλό μπορεί ν' έβγει. Είπε ακόμα, πως δεν πρέπει να πάρουμε για προδότες εκείνους που έχουνε αντίθετη ιδέα, έχοντας πάντα υπ' όψη, πως και κείνοι φροντίζουν για το καλό, όπως κ' εμείς. Κ' έτσι να μη πολεμούμε με βρισιδιά, παρά με λογικά και σωστά επιχειρήματα. Ως είδω καλά.

Κατόπι όμως στο ίδιο μάθημα, —ξεχνώντας το τί είχε πει, μάς ώνόμασε χυδαιομανείς, βρίζοντας με μια λέξη και μάς και τη γλώσσα. Είπε πως ο Νουμάς πάγει χάρισμα σ' όλους τους καθηγητάδες της Έβρώπης, ίσως επειδή νόμισε πως ο «Νουμάς» είναι τα δικά του τα «Πάτρια» που π' άνε χάρισμα σ' 20 χιλιάδες ανθρώπους, κι ο Λαμβέρτης παίρνει ξεχωριστά 300 δραχμές το μήνα. Ο «Νουμάς» δεν πάει χάρισμα σ' κανένα, ούτε στους συνεργάτες του ακόμα. Ο «Νουμάς» πάει χάρισμα μόνο σ' 4 επίσημους καθηγητάδες, κι αυτό για τιμή, στον Krumbacher δηλαδή, στον Hesseling, στον

Thumb και στον Dieterich. Ο «Νουμάς» δεν έχει έξοδα υπερεσίας, μήτε μια δεκάρα, και το φύλλο ακόμα το διπλώνει ο ίδιος ο Ταγκόπουλος με τον υποφαινόμενο και μερικούς άλλους φίλους, δικηγόρους, φαρμακοποιούς και φιλόλογους. Παρακαλούμε το Χατζηδάκη να μάς δείξει τον πέμτο καθηγητή που παίρνει το «Νουμά» στην Έβρώπη χάρισμα.

Τη γλώσσα των αθηναίων δεν ανάφερε. Μάς είπε όμως να γράφουμε όπως θά μιλούσαμε σ' ε γυναίκες, χωρίς να μάς κοροϊδεύουνε για ελληνικοῦρες και να μάς γελάσουνε για χυδαίες λέξεις. Η γλώσσα των αθηναίων, όπως ξέρετε, είναι δυό λογίων. Η μια είναι δώδεκα γαλλική, κ' η άλλη που συσταίνεται είναι εκείνη που ανάφερε τις «Γλωσσολογικές μελέτες» του Σελ. 351—2. Να τί λέει εκεί: «Τούναντιον δ κ. συγγραφεὺς τοῦ ἐν σελ. 77—8 Χοροῦ τοῦ κ. Ἀσημάκη δὲν ἐπιτηδεύει νὰ ὁμιλήσῃ καθαράν καὶ ὁμαλὴν τὴν δημοτικὴν, ἀλλ' ἀναμιγνύει, καθὰ καὶ ἡ λαλοῦσα κοινωνία, καὶ ἀρχαῖα καὶ νέα καὶ ξένος ἐν λέξεσι, καὶ ὁμως... δὲν παρέχει εἰς ἡμᾶς τὴν ἐντύπωσιν τοῦ ξένου καὶ ἀήθους, διότι ἀληθῶς οὕτω περίπου λαλοῦμεν». Θέλετε κ' ένα παράδειγμα; Ὅριστε: Ἀφίης τις ἡμέρας δὲ διάβασα ἐφημερίδα. Je ne sais pas τι μοῦ συμβαίνει. Καμαρώστε το Χατζηδάκη και τη γλώσσα του.

Είπε κ' ένα άλλο ακόμα. Πως λέμε παραγγελιά, δεν μπορούμε όμως να πούμε και ἀγγελιά και εἰσαγγελιά, όπως θέλουν ἄνθρωποι (οἱ χυδαιομανεῖς), παρὰ ἀγγελία και εἰσαγγελία. Μά ο Δάσκαλός μας ο Ψυχάρης κι' ὅλοι ἐμεῖς ἔχουμε τόσα σ' ἑα, που είναι και ντροπή να τοῦ ἀπαντήσουμε σ' ἄφτό που λέει, και να γυρέσουμε με φανάρι να δείξουμε τὸν ἥλιο.

Ἦθελα να μάθω ἓν πρᾶμα μονάχα, ἂν οἱ ὁδηγίες που ἔδωκε στην Πανεπιστημιακὴ νεολαία για τὸν αγώνα το γλωσσικὸ συμφωνοῦνε με τὸ βρισίδι που μάς ἔδωκε στο ἴδιο μάθημά του και μάς εἶπε χυδαιομανεῖς και μ' ἄφτες τις συκοφαντίες κι ἄλλες ακόμα, που βαριέμαι και να τις γράψω.

ΧΑΡΑΛ. ΑΝΤΡΕΑΔΗΣ

ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ

Ἐν τούτοις ὁμως ἡ Διεύθυνσις τῶν Γυναικείων φυλακῶν, ἐπειδὴ ἡ τέως θαλαμηπόλος, ἔχει τὸ εὐτύχημα νὰ ἦτο παλαιομένη, διὰ τοῦτο τῆς δίδεται διπλὴ μερίς φαγητοῦ, τρώγουσα δύο μπριζόλακια μετὰ κηφῶν εἰς κάθε γεῦμα της καὶ τῶν σχετικῶν παραρτημάτων.

(«Ακρόπολη» 21 τοῦ Γενάρη σελ. 1, στλ. 6).

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΜΟΛΙΒΟΥ

Μία φορά εἶτανε δυό γειτόνισσες. Ἡ μια εἶταν ἀρχόντισσα, κ' ἡ ἄλλη φτωχή. Φώναζε ἡ ἀρχόντισσα τὴ φτωχὴ καὶ τῆς ἔδινε ὕστερα τῆς ἔδινε για πλερωμὴ μιὰ φούχτα ἀλεύρι, καὶ πήγαινε αὐτὴ στὸ σπίτι της κ' ἔκανε χυλὸ καὶ πότιζε τὰ παιδιὰ της. Μ' ἐκεῖνο τὸ χυλὸ πάχυναν τὰ παιδιὰ τῆς φτωχῆς καὶ σὰν τ' ἄβλεπε ἡ ἀρχόντισσα ζούλευε. Μία μέρα ἀποκόπησε καὶ ρώτησε τὴ φτωχὴ: Δὲ μοῦ λές, γειτόνισσα, τί κάνουν τὰ παιδιὰ σου καὶ παχαίνουν, νὰ τὸ κάμω κ' ἐγώ; (τὰ δικὰ της εἶτανε ζαρωμένα καὶ κίτρινα). Νά, λείει αὐτὴ. Τὸ ἀλεύρι που μοῦ δίνεις τὸ κάνω χυλὸ καὶ τὰ ποτιζώ. Ἄλλο τίποτα.

Σὰν τ' ἄκουσε ἡ ἀρχόντισσα, φαγώθηκε ἀπὸ τὸ κακὸ της. Ἐγὼ, λείει, εἶμαι αἰτία χωρὶς νὰ τὸ ξέρω, καὶ παχαίνουν αὐτὴν τὰ παιδιὰ; Ἀς παρατήσω ἀπ' αὐτὸ τὸ ψυχικόν. Κι ἀπὸ τότες παρήτησε, καὶ δὲν τῆς ἔδινε τὸ ἀλεύρι, μήτε τὴ φώναζε πιά νὰ ζυμώσῃ. Ἡ φτωχὴ ἡ καημένη σὰν εἶδε πὺς τῆς ἔκοψε τὸ κεσμέτι τῶν παιδιῶν της, γύριζε ἀπὸ δῶ κι ἀπὸ κεί καὶ μάζευε ὅ,τι ἔβρισκε καὶ τὰ γύριζε τὰ παιδιὰ της.

Μία μέρα δὲν εἶχαν πιά θαγκαματιά ψωμί, μήτε ἄλλο τίποτα. Πῆρε τὰ μάτια της αὐτὴ καὶ διαβίαινε. Πῆγε, πῆγε, βόηκε μιὰ σπηλιὰ, πολὺ ἀλλοῖον ἀπὸ τὸ χωριὸ της, κ' ἐκεῖ μέσα καθόντανε δώδεκα παληκάκια. Εἶταν οἱ δώδεκα οἱ μῆνες. Καλημέρα σας, παιδιὰ, λείει αὐτὴ. Καλὸς τὴ γοιούλα. Ποῦ εἰσουν ἐδῶ, τέτοιον καιρὸ μὲς στὸ κρύο; Ἀχ παληκάκη μ', λείει πάλι αὐτὴ. Για τὰ παιδιὰ του κανεῖς μήτε κρύο βλέπει, μήτε βροχὴ. Ὅλα τὰ ψηφῶ. Ἐλα θεῖα, νὰ σε ρωτήσω ἓν λόγο, μὰ νὰ μοῦ πῆς τὴν ἀλήθεια, λείει ὁ πρώτος. Ποῖός μῆνας σ' ἀρέσει πῶς πολὺ; Ἀμὲ πεινὰ νὰ πῶ πρώτα, καὶ πουν ὕστερα, λείει αὐτὴ, που καθένας ἔχει καὶ τὰ καλά του; Κι ἀρχίδιασε πιά τις χάρες δλωνῶνε, μιὰ μιὰ, καὶ τοὺς κατακαυκῆθηκε, χωρὶς ὁμως νὰ ξέρει, πὺς αὐτοὶ εἶταν οἱ μῆνες.

Σὰν τ' ἄκουσαν τὰ παληκάκια, τὰ ἐκαμαρώσαν τῆς γριάς τὰ λόγια. Παίρνουν τὴ σακούλα της που εἶχε μαζί της για νὰ μαζέψῃ χορτάκια καὶ ζύλα, νὰ πᾶν νὰ ταγίσῃ καὶ νὰ ζεστάνῃ τὰ παιδιὰ της, καὶ τὴ γεμίζουνε φλουριά. Ὑστερα τις δίνουν καὶ τῆς παραγγέλνουνε νὰ πᾶν στὸ σπίτι της, νὰ σφαλίσῃ καλά τὴν πύρτα της, κ' ὕστερα νὰ νοήξῃ τὴ σα-

νὰ τοὺς τρομάξῃ καὶ τὰ καταπιάνουνται ὅλα. Ὁ Πέτρος μήτε τ' ἄκουε με τὸ νου του πὺς μπορούσε νὰ βρῶσθή. Τόσο φιλότιμο εἶχε που ἄφτό δὲν τὸ παραδεχότανε, κ' ἓν κρυολόγημα, ἡ ἐλάχιστη ἀδιαθεσία τοῦ ἐρχότανε σὰν προσβολή, σὰ νὰ γύρεβε κανένας νὰ τὸν πειράξῃ, νὰ τὸν ἀτιμάσῃ τοῦ λόγου του, τὸ γίγαντα, νὰ τὸν ἀποδείξῃ για μικρότερο, για παρακατιανό, γι' ἀποσκούπιδο. Δὲν εἶχε ἄδικο με τὸ παραπάνω τὸ παιδί: μικροῦμα, ὅπως κ' ἂν εἶναι, τῆς ψυχῆς μας ἡ ἀβῶστικα, παρακάτσιασμα τῆς ἀξίας μας, ἀποσκουπιδισμα τῆς ἀνθρώπινης ἐνεργείας, καὶ πιθανὸ νάρθῃ καιρὸς ὅπου ὁ ἄνθρωπος, με τὸν πολιτισμό, με τὴν ἐπιστήμη, με τὴ θέληση, θὰ θελήσῃ, θὰ ξετινάξῃ ἀπὸ τὸ λαϊκὸ του τὴν ἀρχιγέννητη σκαβιά. Ὡςπου νάρθῃ ὁμως ὁ χρυσὸς ὁ καιρὸς τῆς ὑγείας, χάθηκε κι ὁ Πέτρος.

Ἰσα ἴσα τὸ καλοκαίρι ὅπου ἀρχίζε ἡ Κατινούλα στὴν ἐξοχὴ νὰ νοιώθῃ τοὺς πρώτους πόνους, τοῦ νεφριοῦ της καὶ τῆς φούσκας, ὁ ἀδερφός της, που στὸ Παρίσι φύλαγε τὸ σπίτι μόνος του, ἔκαμε ἀπὸ προαίρεση καλὴ κάτι που τοῦ κόστισε φοβερά. Μία μέρα ξέσπασε δεινὴ ἀνεμοζάλη, βροχίς, χαλαζία κι ἀστροπελέκια. Μάνιζε τόσο ἄγρια ἡ μπόρα που βᾶγισε καὶ τσακίστηκε σὲ δυὸ κομμάτια ἓν μεγάλο-

δεντρο τοῦ μπαξέ. Ὁ Πέτρος εἶτανε δούλος ἀφωσιωμένος κι ἀγαποῦσε τὰ ρεντικά του. Φοβότανε κιόλας τὸν κ. Ὀλπιόνη, ὅπως τὰ ζῶα φοβοῦνται, χωρὶς νὰ ξέρουνε γιατί, ἀπὸ σέβας πρὸς τὸν ἀνώτερο. Τὸ νόμισε καὶ για χρέος του νὰ διορθώσῃ κάπως τὴ ζημία που ἔγινε στὸν μπαξέ, ἀφού ἐκεῖνοῦ τὸν μπιστερήκανε. Τὸ δέντρο τὰ φανταστικὰ βρισκότανε ὁμπρὸς στὸ παρὰθυρο τοῦ ἐργαστηριοῦ. Δὲν μπορούσε νὰ τὰ φῶσῃ ἔτσι. Πῆρε νὰ τὸ πριονίσῃ, νὰ τὸ σιάνῃ, νὰ τὸ ξανακάμῃ δέντρο, κλαδέοντας τὰ παθιασμένα τὰ κλαδιά, συγυρίζοντας τὰ ἄλλα. Ὡς εἶδω, πολὺ φρόνιμα. Ἐνῶ πριονίζε ὁμως, ἐνῶ κουβαλοῦσε καὶ δούλεβε δούλεβε, με τὰ στήθια ξεγυμνωμένα, μ' ἓν πουκάμισο μονάχα, ἡ βροχὴ που εἶχε πᾶφει, ξανάπιασε ἀκόμα πῶς δεινὴ. Ἐπεφτε κ' ἐπεφτε ἀπάνω στὸν ἴδρω του. Ἀφτός, ἐννοεῖται, τίποτα. Δὲν τὸ κουνούσε. Νὰ τελειώσῃ, κ' ἐπειτα βλέπουμε. Τί θὰ πῇ μιὰ βροχὴ για ἓναν Πέτρο;

Τὸ κατάλαβε γλήγορα—ἡ πῶς σωστὰ δὲ θέλησε νὰ τὸ καταλάβῃ. Για δεκαπέντε μέρες, φαγὶ δὲν μπόρεσε νὰ δῇ στὰ μάτια του. Ὁρᾶξῃ κακιά. Λίγο ψωμί καὶ τυράκι. Ἐτσι, για νὰ βασταχτῇ. Φωτιά τὸ κεφάλι του. Ἡ κρύο κρύο, καὶ ψύχρα που τὸν περῆχυνε. Περπατοῦσε με κόπο στὴν ἀβλή. Σὰ μου-

διασμένος. Ζιλιζότανε ὅζω, με τὸν ἀέρα. Βαρέθηκε, κλειδῶθηκε στὴν κἀμερή του. Δὲν ἔβγαине. Ὑστερὶς ἀπὸ δεκαπέντε μέρες, φώναζε μιὰ γειτόνισσα, τὴ Ρόζα, νὰ κουβεντιάσουνε. Ὁ Πέτρος ἀγαποῦσε τὴ γυναίκα του με ἀγάπη βουδὴ, σκληρικῇ, ξεφρενιασμένη. Ἐλεπε τότες ὁμως ἡ Λουίζα στὸ Χαμανοκόφι κ' ἡ στερησὴ της τοῦ ἔφερνε πολὺ περισσότερη πλῆξη ἀπὸ τὴν ἀβῶστικα τὴν ἴδια, που πολεμοῦσε κιόλας νὰ τὴν κρύψῃ ὡς καὶ στὸν ἑαφτό του. Αἰσπὸν ἄμα τοῦ φάνηκε πὺς ἔγινε πιά καλὰ, θέλησε νὰ πιάσῃ τις ὁμιλίες με τὴ Ρόζα, ἴσως καὶ τοῦ ζητήσῃ νέα τῆς γυναίκας, για νὰ μὴν ἔχῃ τάχα τὴν ντροπὴ νὰ ρχίσῃ ἄφτός, παρὰ νὰ τὰ πῶνε, ὅταν ἀρχίσῃ τοῦ λόγου της. Μά ἡ γειτόνισσα τοῦ ζήτησε πρώτα πρώτα νέα δικὰ του, γιατί μόλις τὸν ἀντίκρυσε καὶ σάστισε με τὴν ὄψη του. Χλωμός, κκ. τασπρός, λιγνεμένος, μ' ἓν ἡσυχο παιδιάτικο χαμόγελο ἀσυνθησιτό του καὶ που δὲ σοῦ θυμίζε διόλου τὸ ὕφος του ἐκεῖνο τὸ παληκαρικό καὶ κάπως ἄγριο. Κουβαριασμένος στὸ κατώφλι ὅζω τῆς κἀμερῆς του πῶς πολὺ παρὰ καθισμένος, μέσα στὴν ἀβλή τὴ μεγάλη, ἐμοιαζε σωστὸ ὁμάδι. Τὸν πλάγιασε ἡ Ρόζα μάνι μάνι στὸ κρεβάτι του, τὸν κουκούλωσε, τοῦ ἔδωσε βοῦμι, τοῦ ἔδωσε καὶ ζεστά, νὰ

κούλα. Σάν που τής είπαν έτσι τήκαμε ή καημένη, και σάν είδε πώς άντς ξύλα και χορτάρια χυθήκανε φλουριά μές από τήν σακούλα, κόντεψε νά τρελλα-
θῇ απ' τή χαρά της. Σηκώνεται τότες και πηγαί-
νει στη γειτόνισσα της τήν άρχόντισσα, και γυρεύει
τό σινίκι της για νά τά μετρήσῃ. Τί θά κάμης τό
σινίκι έσύ; τής λέει ή άλλη. Κομάτι σιτάρι πῆρα
και θά τό μετρήσω, λέει ή γριά. Πιάνει ή κακιά ή
γειτόνισσα κι αλοΐφει μέλι στό σινίκι άποκάτω, ύ-
στερα τής τό δίνει. Πάει ή καλή ή γριά, μετρά τά
φλουριά, τά βάζει μέσα στό σεντούκι της, ύστερα
παίρνει τό σινίκι, τό πάει τής άρχόντισσας. Γυρίζει
ή άρχόντισσα τό σινίκι άνω κάτω, βλέπει ένα φλου-
ρι κολλημενο. Ρωτάει, πού τά βρήκες έσύ τά φλου-
ριά και τόσο πολλά, πού τά μετράς με τό σινίκι;
Καθίζει ή καλή ή γριά και τά λέει κατὰ πώς γί-
νανε με τήν άράδα. Τ' άκούγει ή άλλη, δέ μιλά
τίποτις.

Σηκώνεται τήν αύριανή, παίρνει μιὰ σακούλα,
ΐσια στή σπηλιά. Καλημέρα, παιδιά! καλώς τήν
κερά. Κι αύτή δέν ήξευρε ποιοί είταν. Πού ήσουν,
τή ρωτά πάλε ο πρώτος, μέσα σέ τέτοιο καιρό;
Πού νά είμαι, λέει αύτή Πάγωσα στό δρόμο μέσ στα
χιόνια, νάρτω νά μαζέψω καμπόσα χορτάρια, νά τα-
γίσω τά παιδιά μου. Δέν μου λές, κερά, ποίός μή-
νας σου άρίσει απ' όλους; Πειός νά μ' άρίσει; λέει
αύτή. Ο Γενάρης; Κακό χρόνο νάχης πούναι όλο
χιόνια και βροχές. Είπε πια για όλους ένα σωρό
καταφρόνια και ψεγάδια. Ο ένας πώς κάνει κρύο,
ο άλλος πώς κάνει ζέστη και καίγει τόν κόσμο και
πάει λείοντας. Δός μου, λέει αύτός, τή σακούλα σου.
Παίρνει τή σακούλα της, τή γεμίζει φείδια, ύστερα
τή δίνει σφιχτά και τής λέει. Πάρε την, κι άμε στό
σπίτι σου και σφάλισε καλὰ τήν πόρτα και τά πα-
ραθύρια σου, ύστερα άνοιξέ την. Παίρνει αύτή με
χαρά τή σακούλα, πηγαίνει, βγάζει τά παιδιά της
όξω από τό σπίτι για νά μή δούν τί θά βγαλῃ μέσ
από τή σακούλα, σφαιλῶ τήν πόρτα και τά παρα-
θύρια, κόβει τό σκοινί, τί νά δῇ! Φυτοῦν και βγαί-
νουν από μέσα μιὰ κουθάρια φείδια, κι άλλα τυλί-
γουνται στό λαϊμό της και δέν τήν άφίνουν νά φω-
νάξῃ, άλλα στα χέρια της, άλλα στα πόδια της, κι
όσο νά πῆς τρία, τήν έφαγαν κι άφησαν τά κόκκα-
λά της μονάχα. Η ζούλια κ' ή κακία της αύτά
της έφεραν. Έμεινε κ' ή άλλη ή καλή και ζῇ και
βασιλεύει με τά παιδιά της και με τά γγόνια της.

ΕΥΡΥΔΙΚΗ Ι. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

πιη, νά ιδρώση. Τής έταξε πώς δέ θά σαλέψῃ ως
τό πρωί. Και μινάχος του τώρα τό ποθοῦσε νά γλυ-
τώσῃ από τή ζήτηση κακό πού τόν πλάκωσε. Δέν
της δηγήθηκε όμως τό τί έτρεξε με τό δέντρο. Δέν
τόλμυσε ή δέν καταδέχτηκε νά τό μολογήσῃ ούτε
της Λουΐζας, σά γυρίσανε τόν Άντ. Δημήτρη από τήν
έξοχό. Μόνο τέλια του Μαρτιού, τήν εποχή που
δ κ. Αμάρος διαγνώστικεψε νεβροστένσεις και νε-
δρικά στήν Κατινούλα, παρατηρήσανε όλοι στίτι πως
ο Πέτρος κάτι θά είχε, γιατί μόλις δουλεύει, κανείς
δέν τόν έβλεπε, και μάλιστα μιὰ μέρα, εκεί πού τοιμα-
ζότανε νάνεβῃ στό σκαλακι τῆς ξώπορτας, έπεσε,
στρώθηκε χάμου φαρδῆς πλατῆς, και δέν μπορούσε
νά σηκωθῇ. Τίς φωνές, ή Λουΐζα. Ηξερε καλήτερα
τήν τέχνη από τήν Κατινούλα και πῆγε άμέσως στή
Άννας νά της τό προφτάσῃ, όχι τόπο θαρρῶ από άγά-
πη για τόν άντρα, όσο από μίσος για τή νύφη της,
για τήν ξεμυαλισμένη, πού είχε κιάλας τήν τύχη
νά τῆς πλερώσουνε γιατρούς, ενώ ούτε άρρώστια
σωστή δέν είχε. Τό ζήτημα του παρὰ τῆς έδωσε τό
θάρρος νά παρακαλέσῃ τήν κυρία, με χίλια παρὰ πο-
να και νάξια, νά φέρουνε τόν κ. Αμάρο, πού άδύ-
νατο νά κουβαληθῇ ο Πέτρος της ως εκείπέρα.

Ήρθε ο κ. Αμάρος. Μίλησε πρώτα της Άννας,

ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΑΘΜΑΔΙΑΤΙΚΟ

Από Πέμτη δέ Πέμτη.

Υπουργός Έσωτερικών ο Ν. Καλογερόπουλος

Σκοτωμοί. Αθήνα 1, Έπαρχίες 10.

Λαβωμοί. Αθήνα 8 (ένας από κάρρο κ' ένας από
καρρότσζ), Περαίας 6 (δ ένας καρρότσζ), Έπαρχίες 4.

Κλεψιές. Αθήνα 6, Περαίας 4, Έπαρχίες 3.

Απαγωγές. Αθήνα 2, Έπαρχίες 1.

Ο ΦΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

ΟΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Η «Έστία» τῆς περασμένης Κυριακῆς δημοσίεψε τό
άκόλουθό χαριτολόγημα [μπρρρ], από τά συνθισμένα
της δά:

— «Επίσημος διάψευσις. Παρακλήθμεν υπό του
έπιτελείου του «Νουμά» νά διαψεύσωμεν κατηγορηματι-
κώς τό άναγραφέν ότι ο κ. Γεννάδιος μεταξὺ τῶν άλλων
είναι και Ψυχαριστής. Ο «Νουμάς» διαμαρτύρεται κτλ».

— Ούτε τήν παρακάλεσαμε νάναίρει τίποτε, ούτε
καμιά διαμαρτυρηση κάναμε, και καλὰ θά γίνει ή «Έστία»
νάφισει τίς κουτοπονηριές της καταμέρος, και ή θά μᾶς
ανάγκασει νάν τή λυθήσουμε και δέν τό πιθυμούμε.

— Ο Γεννάδιος έβγαλε από τή στιγμή πού πάτησε τό
«κλεινόν Άστυ» ίσαμε τή στιγμή πού άπότυχε, χίλιους
τόσους λόγους. Ο Καλλιφρονάς δέν έβγαλε κανένα κι όμως
πέτυχε. Αποδείξῃ λοιπόν πώς ή Άττική τούς βουλευτά-
δες της τούς θέλει μουγκούς.

— Είδαμε τή «Μελέτη» πού έβγαλε ο Σύλλογος πρὸς
διάδοση του κ. Βικέλα. Ντίπ άμελίτητῃ κι αύτή.

— Ύστερ' από ένα δυό φύλλα θά δημοσιεύουμε με-
γίλο Βυζαντινὸ δῆγμα του Έρμωνα, τῆς «Σκληραϊνα».

— Στο φύλλο τῆς άλλης Κυριακῆς θά δημοσιεύουμε
τό τέλος του Α'. βιβλίου του Θουκυδίδη, από τή μεταφρά-
ση του κ. Πάλλη.

— Τήν περασμένη Κυριακή στήν «Έστία» έδωσε ζέ-
ταση ο άξιοβήρητος Σαμπρόλ για έξυπνος και δέν πέτυχε.
Κ' έτσι του άπέμεινε ο τίτλος, αἱ τῆς περασμένης άπονομή
της «Έστίας», πού του δώσαμε στόν περασμένο «Νουμά».

— Τά σαλιγκάρια πού δέν μπορούνε νά φτάσουν τό
λουλούδι, γεμίζουν τίς ρίζες του με τά σάλια τους. Αυτό
έκαμε κι ο Σαμπρόλ τήν Κυριακή στήν «Έστία» γράφον-
τας για τό «Νουμά».

Ο ΙΔΙΟΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Μ. Ζαδ. Κέρκυρα. Λάβαμε τή συνδρομή του 1907
κ' εύχαριστούμε.—κ. Σπ. Κοντ. Κάιρο. Εύχαριστούμε

έπειτα κατέθηκε, είπε του Πέτρου νά καθῆσῃ, νά
πάρῃ τήν άναπνοή του, νά μή λαλῇ. Σίμωσε τά-
φτι του, τόν άκροάστηκε, τόνε στηθοσκοπίσει, του
έπιασε τό σφυγμό του. Και ξαναπαρουσιάστηκε στή
Άννας. Κούνησε τό κεφάλι του. Πλεμονιά. Σέ ά-
χαμνή κατάσταση τό πλεθρό. Ίσως και τίποτα χιτι-
κιδ στή μέση. Κακή δουλειά. Πλεμονικά φύματα
μυρίζει. Τόν νοίταξε, λέει, κατάβαθα, κ' είτανε ά-
λήθεια πού τόν έκαλοσκόπησε και πρόσεξε με τά σω-
στά του, υποθέτω γιατί χωρίς νά τό νοιώσῃ, θά φι-
λοτιμήθηκε ο γιατρός μας' δέν έτάζε τόν άρρώστο,
καθώς έτάζε τήν Κατινούλα, στό σπουδαστήρι του,
παρὰ στοῦ κ. Ολπιέρη και μπορεί νά έίχεσε πώς
έτάζε δούλο' μπορεί πάλε κι άφτός κ' ή Άννα
μαζί του, άγέθελα τους κ' οι δυό, άφου άγαθοί ά-
θρώποι κ' οι δυό τους, νά τό βρῆκανε σάν πιό σοβα-
ρό τό πρᾶμα, έχοντας νά κάμουνε με άντρα και πάν-
τα περισσότερο θά προσέξῃ κανείς στόν άντρα παρὰ
στή γυναίκα. Πρόστесе συλλογισμένα ο κ. Αμάρος
πώς επικίνδυνο νά τόν κρατήσουνε στίτι' έπρεπε με
τό δίχως άλλο νά μείνῃ δυό τρεῖς βδομάδες στό νο-
σοκομείο. Έγραψε κ' ένα συστατικό μ' όλες τίς κα-
τάλληλες πληροφορίες, τόν έφαρτίστησε ή Άννα θερ-
μά και με πολλά κοπλιμένα τόν ξεπροβόδεψε ίσια

για τή συνδρομή του 907 και για τίς καλές εύχές. — κ.
Σακ. Μιτυλήνη. Λάβαμε γρ. χρ. 20. Τά 10 για ποτόν εί-
ναι:—Κυρία Στ. Δελ. Λίβεροπούλ. Λάβαμε τή συνδρομή
του 90' κ' εύχαριστούμε. Τό βιβλίο τό στείλαμε. — κ.
Μαρπ. Τραπεζούντα. Λάβαμε τά χρήματα και σου στέλνου-
με τά βιβλία.

Η ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ

ΤΗΣ ΕΘΝ. ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Δηλοποιεί ότι κατ' άπόφασιν του Γενικού Συμ-
βουλίου, συγκαλείται τήν 10)23 Φεβρουαρίου ε. έ.
ώραν 3ην μ. μ. εν τῷ Καταστήματι τῆς Τραπεζῆς
ή έτησία τακτική Συνέλευσις τῶν Μετόχων, εἰς τήν
παρακαλοῦνται νά παρευρεθῶσιν οἱ κατὰ τό έρθρον
47 του Καταστατικοῦ δικαιούμενοι νά μετάσχω-
σιν αὐτῆς κ. κ. μέτοχοι καί οἱ ειδικοί τούτων άν-
τιπρόσωποι.

Οἱ μέτοχοι άνωνύμων μετοχῶν, θέλοντες νά λά-
βωσι μέρος εἰς τήν τακτικήν ταύτην συνέλευσιν,
οφείλουσι κατὰ τό δέκαφρον α'. του έρθρου 51 του
Καταστατατικοῦ δεκαπέντε ήμέρας τουλαχιστον
πρὸ τῆς έναρξεως τῶν συνεδριάσεων νά καταθέσω-
σιν ἐπὶ ἀποδείξει τούς τίτλους αὐτῶν εντός μέν τῆς
Έλλάδος εἰς τό Κεντρικόν τῆς Τραπεζῆς καταστή-
μα, ἢ τὰ ὑποκαταστήματα αὐτῆς, εκτός δέ παρὰ
τοῖς ἐκεῖ ἀνταποκριταῖς της.

Εν Παρίσιος παρὰ τοῖς κ. κ. M. Rothis-
child freres.

Εν Βιέννῃ παρὰ τῷ Wiener Bank Verein.

Εν Βερολίνῳ παρὰ τῇ National bank für
Deutschland..

Εν Κων πόλει παρὰ τῷ κ. Α. Ζαρίφῃ

Εν Αλεξανδρείῃ παρὰ τῇ Τραπ. Ἀνατολῆς.

Εν Καίρῳ » » » »

Εν Σμύρνῃ » » » »

Εν Θεσσαλονίκῃ » » » »

Εν Χανίοις » » » »

Αθήναι, 2/15 Ιανουαρίου 1907.

Ο Διοικητής

Στέφ. Σπρίντ

με τήν άλληα. Τή στιγμή πού άποχαιρετηθήκανε,
σά χαρούμενοι κι ο ένας κι ο άλλος, ο γιατρός για
τή διάγνωση κ' ή Άννα για τή βίβλιτα.

Έτσι έφυγε για ένα μήνα ο Πέτρος. Χρειάστη-
κε όμως νά φανῇ ο κ. Αντρέας, νάπατήσῃ από τόν
Πέτρο, πού μήτε νάκούσῃ από νοσοκομείο. Του έ-
ταξε πώς θά πάῃ ο ίδιος νά τονε δῇ και πώς ή
Λουΐζα θά πηγαίῃ ταχτικά κεριακή και πέμτη, αν
είναι δυνατό κι άλλες μέρες. Για τή Λουΐζα του
έμελε, όχι για τήν άρρώστια πού τήν καταφρονού-
σε. Είχε άδικο. Φυματίωση του ξερεβνήσανε κ' οι
γιατροί του νοσοκομείου. Ο Πέτρος έννοεῖται δέν
τόμαθε. Τόμαθε όμως ο κ. Αμάρος πού ρώτησε κιό-
λας τούς συναδέλφους. Η φυματίωση από τότες του
κόλλησε στό νοῦ. Δέ γίνεται, φυματισμένη έχτανε
κ' ή Κατινούλα. Γι' αύτό και δέ γιατρέβεται. Πό-
λυνε ώστόσο τά γκατρικά. Οἱ συνταγές του πια σω-
στό λεζολόγι τῆς θεραπευτικῆς. Είχανε απ' όλα,
κάτι για νά τῆς άνοίξῃ τήν όρεξη, κάτι για νά δυ-
ναμώσῃ, κάτι για τή φύσκα, κι άκόμη κάτι για τό
νεφρί. έπειδὴ ο κ. Αμάρος άδύνατο νά μή συλλογίστη-
κε τό νεφρί της, άφου τῆς διώριζε ούροτροπίνα, ένα
καινούριο τότες γιατρικό, πού πλένει τά νεφρά, τά ξε-
καθαρίζει και ξεθλώνει τό νερό τους. (άκολουθεῖ)